FUMO
Omgevingsdienst Fryslân

Jaarstukken 2022

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**	**3**
2	**Bestuurlijke samenvatting**	**4**
2.1	Projectenportefeuille	4
2.2	Omgevingswet	4
2.3	Sturings- en financieringssystematiek	5
2.4	Productie	5
2.5	Personeelsinzet	6
2.6	Financieel resultaat	7
3	**Programma's**	**9**
3.1	Algemene ontwikkelingen	9
3.2	Programma Toetsing en Vergunningverlening	12
3.3	Programma Toezicht en Handhaving	14
3.4	Programma Specialistisch Advies	20
4	**Programma bedrijfsvoering (incl. management)**	**22**
4.1	Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt	22
4.2	Baten en lasten programma Bedrijfsvoering	26
4.3	Overzicht algemene dekkingsmiddelen	28
5	**Paragrafen**	**29**
5.1	Bedrijfsvoering	29
5.2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	29
5.3	Financiering	30
6	**Jaarrekening 2022**	**31**
6.1	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	31
6.2	Balans per 31 december 2022	34
6.3	Toelichting op de balans	35
6.4	Het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2022	42
6.5	Toelichting op het overzicht van baten en lasten	43
6.6	Vermogensmutaties	51
6.7	Overige gegevens	52
Bijlage I: Risicoanalyse		**56**
Bijlage II: Overzicht taakvelden		**58**
Bijlage III: Totaalbeeld kwaliteitscriteria		**59**
Bijlage IV Sisa-bijlage		**62**

1 Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken over het jaar 2022. De jaarstukken vormen het sluitstuk van de planning- en control cyclus over het afgelopen jaar. Met deze jaarstukken bieden wij u inzicht in de ontwikkelingen en resultaten over het afgelopen jaar, zowel inhoudelijk als financieel.

Leeswijzer

Deze jaarstukken geven inzicht in de voortgang en het realiseren van doelen en prestaties uit de programmabegroting 2022. In de jaarstukken zijn het jaarverslag en de jaarrekening opgenomen. Hierbij is de indeling van de begroting 2022 gevolgd. De lasten en de baten zijn gepresenteerd als positieve bedragen in hele euro's, voor zover in de betreffende tabel niet anders is aangegeven. De jaarstukken zijn opgesteld naar de eisen die het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) daaraan stelt.

Hoofdstuk 2 bevat de bestuurlijke samenvatting met daarin de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten uit de jaarstukken 2022. In hoofdstuk 3 worden de programma's van het primaire proces toegelicht. Na een algemeen deel komen achtereenvolgens de programma's Toetsing en Vergunningverlening (TV), Toezicht en Handhaving (TH) en Specialistisch Advies (SPA) aan de orde. In hoofdstuk 4 is het programma Bedrijfsvoering opgenomen, inclusief management.

Hoofdstuk 5 gaat in op de volgens het BBV verplichte en voor de FUMO relevante paragrafen, te weten: Bedrijfsvoering (5.1), Weerstandsvermogen en risicobeheersing (5.2) en Financiering (5.3). Hoofdstuk 6 bevat de jaarrekening 2022 met daarin de waarderingsgrondslagen, de balans per 31 december 2022 en het overzicht van baten en lasten. Tevens is in hoofdstuk 6 de aanvullende (onder andere de wettelijk verplichte) informatie opgenomen.

2 Bestuurlijke samenvatting

2.1 Projectenportefeuille

Met als basis de Ontwikkelagenda FUMO 2.0 (§3.1) en de projectenkalender 2022 – aangeboden aan het algemeen bestuur (AB) FUMO op 16 december 2021 – is het afgelopen jaar ingezet op een breed scala aan onderwerpen. Zo is er vanuit de huidige dynamiek binnen het milieudomein (waaronder de Omgevingswet en de opvolging aanbevelingen commissie Van Aartsen[1]) een breed gedragen behoefte aan een nieuwe richting voor de FUMO. Een grote groep belanghebbenden vanuit de deelnemers en de FUMO-organisatie is daarom betrokken bij het opstellen van het visiedocument FUMO 2028 met daarin een herijkte missie en visie. Het AB van de FUMO heeft de herijkte missie en visie vooralsnog aangehouden om het visiedocument te kunnen bespreken met hun gemeenteraden, provinciale staten en algemeen bestuur Wetterskip.

Om slagvaardig en efficiënt te kunnen werken is – zowel naar wens van de deelnemers als de FUMO – gekomen tot één uniforme mandaatregeling. Dit uniforme mandaat is afgerond met implementatie per 1 oktober 2022. Het werken onder uniform mandaat draagt bij aan betere dienstverlening en kostenbeheersing. Voor de invoering van de Omgevingswet zal het mandaat onder de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) worden omgezet naar een Omgevingswet-mandaat.

Onder de vlag van de Noordelijke Omgevingsdiensten (Omgevingsdienst Groningen, RUD Drenthe en FUMO) is in 2022 een gezamenlijke arbeidsmarktbenadering gestart. Dit heeft geresulteerd in een grotere naamsbekendheid van de omgevingsdiensten en een Young Professionalprogramma met traineeprogramma's op zowel het gebied van vergunningverlening als toezicht & handhaving. De vele positieve reacties op dit traineeprogramma hebben voor de FUMO meerdere nieuwe collega's opgeleverd.

In 2022 is de nieuwe gemeenschappelijke regeling (GR) FUMO van kracht geworden met het oog op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Tegelijkertijd is het traject gestart voor de volgende herziening van de GR FUMO, ditmaal in het licht van de wetswijzigingen Wet gemeenschappelijke regelingen per 1 juli 2022. Deze wijzigingen hebben tot doel een impuls te geven aan het principe van verlengd lokaal bestuur door leden van de gemeenteraden, provinciale staten en algemeen bestuur Wetterskip meer rechten en mogelijkheden te geven in relatie tot een GR. Dit traject wordt doorlopen in samenwerking met de griffies van de deelnemers en de Veiligheidsregio Fryslân (als verplichte GR'en in Fryslân).

Op het gebied van de digitale overheid moet er worden voldaan aan een breed palet van wet- en regelgeving, zoals de Wet open overheid en de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer. Het afgelopen jaar is inzicht verkregen in de benodigde randvoorwaarden en hoe omgegaan wordt met documenten om te kunnen voldoen aan de eisen. Daarmee heeft het voldoen aan vigerende en nieuwe wetgeving een structureel karakter gekregen binnen de organisatie en in de samenwerking met onze deelnemers.

2.2 Omgevingswet

De Omgevingswet wordt per 1 januari 2024 ingevoerd. Dat is de uitkomst van de stemming in de Eerste Kamer over het Koninklijk Besluit dat de invoering op deze datum regelt. Vanuit de beleving van een mogelijke inwerkingtreding van de wet in 2023 is het afgelopen jaar volop gewerkt aan de

[1] Om de Leefomgeving: Omgevingsdiensten als gangmaker van het bestuur. Commissie Van Aartsen, 4 maart 2021.

voorbereiding op het werken onder de Omgevingswet. Eén van de mijlpalen was het in kaart brengen van de milieubelastende activiteiten (mba's) van de basistaakinrichtingen. Verder is ingezet op het doorleven (eigen maken) van de wet door medewerkers aan de hand van opleidingen, trainingen en casuïstiek en het realiseren van de benodigde (ICT-)koppelingen en data.

Duidelijk is geworden dat een goede invoering van het nieuwe stelsel draait om samenwerking tussen overheden in de keten, anders werken en nieuwe afspraken daarover maken. Daar wordt aan gewerkt door de VTH-werkgroep Omgevingswet. Deze groep houdt zich onder meer bezig met de veranderingen in bevoegdheden en het takenpakket van deelnemers dat (onder andere door uitbreiding van het wettelijk basistakenpakket) verschuift richting de FUMO. Om deze taakverschuiving zo ordentelijk mogelijk te laten verlopen, heeft de FUMO in 2022 samen met de deelnemers het initiatief genomen om het project FUMO24 in te richten voor de (voorbereiding van de) overdracht en implementatie van de taken, (financiële) middelen en (eventueel) personeel als gevolg van wijzigingen in het basistakenpakket ten gevolge van de Omgevingswet. Het project zal moeten leiden tot concrete eenduidige voorstellen omtrent de overdracht.

2.3 Sturings- en financieringssystematiek

Vanaf 2022 wordt gewerkt met de nieuwe sturing- en financieringssystematiek. Deze gaat uit van het principe "monitoring, rapportage en afrekening". Alle rapportages in het zaaksysteem zijn aangepast om de benodigde informatie te verkrijgen op basis van het nieuwe sturings- en financieringsmodel.

Een belangrijk element van deze nieuwe sturing- en financieringssystematiek is dat op vrijwel alle taken die de FUMO uitvoert het principe van nacalculatie wordt toegepast op basis van de werkelijke urenbesteding. Op deze manier betalen de deelnemers alleen voor wat ze krijgen. Dit vraagt het nodige van de medewerkers omtrent het werken met kengetallen en van de teamleiders qua sturing en monitoring.

In 2022 zijn voor het eerst tertaalrapportages aan de deelnemers verstuurd (voorheen kwartaalrapportages). Deze tertaalrapportages zijn samen met de deelnemers ontwikkeld en gebaseerd op de nieuwe sturings- en financieringssystematiek. Voor de verschillende taakvelden (basistaken, niet inrichting gebonden basistaken en aanvullende taken) wordt inzicht gegeven in de voortgang ten opzichte van de dienstverleningsovereenkomst (DVO). Daarnaast wordt intern onder andere de voortgang van de projecten, het regionale toezichtsdeel, de collectieve uren en het ketentoezicht maandelijks gemonitord.

De evaluatie van het sturings- en financieringsmodel staat vooreerst gepland in het najaar van 2023.

2.4 Productie

In totaliteit was de urenbesteding op de begrote taken 157.693 uren. Dit is 98.6% van de begroting. Per saldo is hiervoor in de nacalculatie circa € 200.000 aan de deelnemers terugbetaald. Daarnaast zijn er 9.000 uren aan incidentele opdrachten en 4.931 uren aan projecten besteed (zie §6.5).

Vergunningverlening (inrichting gebonden)
De urenbesteding voor vergunningverlening was 107% in vergelijking met het begrote aantal uren. Er zijn meer meldingen en vergunningen afgehandeld dan in 2021. Vergunningverlening is een vraag gestuurd product en daardoor lastig planbaar.

Toezicht (inrichting gebonden)
Toezicht bestaat uit een regionaal (Fryslânbreed) programma en een lokaal (deelnemer-specifiek) programma. Het aantal ingeplande controles is gerealiseerd. Het aantal benodigde hercontroles was lager, waardoor de urenbesteding per saldo lager uit is gekomen dan begroot. De toezichtsuren in het lokale programma (per individuele deelnemer) waren daarmee lager dan begroot. Dit komt mede doordat niet alle uren voor maatwerk zijn gebruikt en tegelijkertijd het percentage uitgevoerde hercontroles lager is geweest dan begroot.

Regionaal programma
In het regionale programma worden Fryslânbreed branches geprogrammeerd en gecontroleerd. Alle geplande controles zijn uitgevoerd. Hiervoor zijn minder uren besteed dan begroot. Hiervoor hebben de deelnemers een bedrag terugontvangen van de FUMO.

Collectieve uren
In de vergadering van het AB FUMO van 27 oktober 2022 is het besluit genomen dat inwerkuren van nieuwe medewerkers onder de collectieve uren verantwoord en afgerekend worden. In 2022 zijn 5.767 uren besteed aan inwerken. Dit leidt tot een overschrijding van de collectieve uren ten opzichte van de begroting, waarin deze inwerkuren niet waren opgenomen.

In het jaarverslag VTH-basistaken (13 juli 2023 in het AB FUMO) wordt inhoudelijk verantwoording afgelegd over de bestede uren.

2.5 Personeelsinzet

In onderstaande tabel worden de belangrijkste kengetallen met betrekking tot de personeelsinzet van het primaire proces weergegeven.

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020	Realisatie 2019
Formatieve bezetting (gemiddeld) (fte)	118,4	111,8	123,0	127,0	104,0
Aantal productieve uren per fte	1.376	1.360	1.339	1.264	1.267
Ziekteverzuim*	6,6%	5,0%	5,4%	4,2%	5,7%
Flexibele schil	21,4%	15,0%	20,4%	18,1%	16,4%

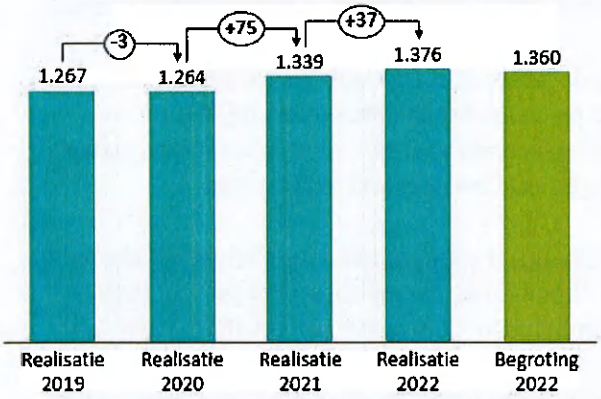
*Dit betreft het ziekteverzuim van de medewerkers in loondienst van de FUMO

De bezetting lag in 2022 ca. 6.5 fte hoger dan begroot. Dit komt doordat er aanvullende werkzaamheden zijn uitgevoerd. Voorbeelden van aanvullende werkzaamheden zijn opdrachten in het kader van de Wet Natuurbescherming, incidentele opdrachten voor het actualiseren van vergunningen voor aandacht bedrijven in bepaalde gemeenten en hogere vraag naar basistaken (zoals vergunningverlening in 2022). Voor incidentele opdrachten worden aanvullende facturen verstuurd. Ook de inzet op projecten zorgt voor een hogere bezetting, omdat hier in de begroting nog geen rekening mee is gehouden. De dekking voor deze inzet komt uit het projectenbudget (zie §4.2).

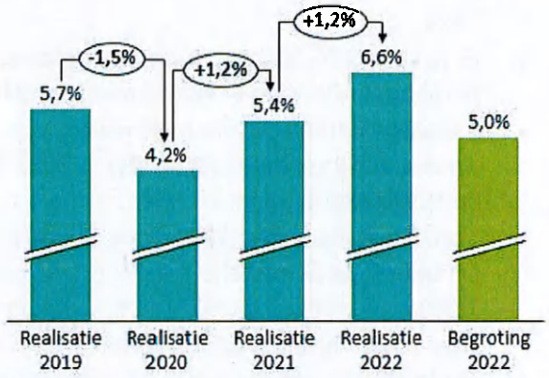
De productiviteit vertoont een stijgende lijn. Sinds 2019 is de productiviteit per fte meer dan 100 uren gestegen (figuur 1). Over 2022 is de gerealiseerde productiviteit 1.376 uur/fte. Dit is 16 uur hoger dan de begrotingsnorm van 1.360. Als gevolg van het besluit van AB FUMO van 27 oktober 2022, zijn ook inwerkuren als productieve uren verantwoord. Het effect hiervan is ca. 50 uren per fte.

Het ziekteverzuim is in 2022 met 1.2% gestegen tot 6.6%. De oorzaken zijn verschillend van aard en bestaan uit ernstig zieke medewerkers en medewerkers met corona. Deze ontwikkeling past binnen het landelijke beeld qua ziekteverzuim voor overheidsdiensten. Binnen de FUMO wordt gekeken op welke manieren er meer acties in de preventieve sfeer kunnen worden ondernomen.

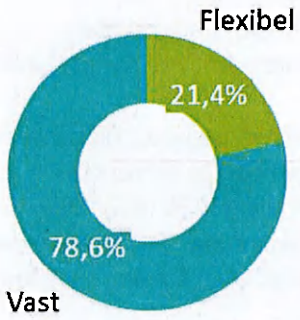
De flexibele schil bedroeg gemiddeld 21.4% in 2022. Dit is hoger dan de begrotingsnorm van 15%. De afgelopen jaren is de flexibele schil steeds gestegen. De belangrijkste oorzaak hiervoor is de krappe arbeidsmarkt. In de begroting van 2023 is de flexibele schil verhoogd naar 20%. In hoofdstuk 3 wordt dit nader toegelicht in de paragraaf personeelsinzet en arbeidsmarktbenadering.

Figuur 1: Ontwikkeling productiviteit

Figuur 2: Ontwikkeling ziekteverzuim

Figuur 3: Flexibele schil FUMO 2022

2.6 Financieel resultaat

Het jaar 2022 is afgesloten met een positief resultaat van € 72.000. Dit resultaat komt op hoofdlijnen als volgt tot stand.

Omschrijving	Bedrag	Voor/ nadeel
Hogere inkomsten uit extra opdrachten	€ 372.000	Voordeel
Lagere outplacementkosten	€ 200.000	Voordeel
Detacheringsvergoeding uitgeleend personeel	€ 76.000	Voordeel
Lagere reis- en thuiswerkvergoeding	€ 74.000	Voordeel
Meer inkomsten agv SPUK-gelden	€ 56.000	Voordeel
Overig	€ 23.000	Voordeel
Hogere kosten ICT	-€ 97.000	Nadeel
Effect nacalculatie begrote taken	-€ 208.000	Nadeel
Hogere personeelskosten primair proces	-€ 424.000	Nadeel
Totaal	**€ 72.000**	**Voordeel**

- Er is voor € 372.000 aan hogere inkomsten uit extra opdrachten gerealiseerd dan was begroot. Dit betreft opdrachten die deelnemers aanvullend op de begrote taken aan de FUMO hebben verstrekt. Hierbij kan gedacht worden aan extra opdrachten in het kader van de stikstofproblematiek, maar ook aan extra ureninzet bij politiek gevoelige dossiers.
- De FUMO beschikt over een outplacementbudget van € 200.000. Dit is niet aangesproken in 2022.
- Er is voor € 76.000 aan baten gerealiseerd als detacheringsvergoeding voor uitgeleend personeel. Hiermee wordt de overschrijding op de personeelskosten deels gedekt.
- Vanwege het thuiswerken als gevolg van de corona-maatregelen is de reiskostenvergoeding woon-werk/thuiswerkvergoeding in 2022 fors lager dan begroot. Dit leidt tot een onderbesteding van € 74.000.
- Vanuit het Rijk zijn in 2022 twee Specifieke Uitkeringen opengesteld voor Omgevingsdiensten. Dit betreft de Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht (SPUK-THE) en de Specifieke Uitkering Omgevingsdiensten Uitvoering IBP (SPUK-IBP). Hiermee was in de begroting geen rekening gehouden.
- Onder overig valt het saldo van alle overige begrotingsposten, zoals wagenpark, huisvesting en overige bedrijfskosten, maar ook rentebaten en overige baten. Op deze posten is per saldo sprake van een voordeel van € 23.000.
- De ICT-kosten waren hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door aanpassingen aan het zaaksysteem in het kader van de Omgevingswet en door de ingebruikname van nieuwe software, zoals (het verplichte) Inspectieview.
- In 2022 is, conform de nieuwe sturings- en financieringssystematiek, een nacalculatie uitgevoerd op de werkelijke bestede uren ten opzichte van de begrote uren. Per saldo heeft dit geleid tot een terugbetaling aan de deelnemers van € 208.000.
- De personeelskosten in het primaire proces waren € 424.000 hoger dan begroot. Hieronder vallen zowel de kosten voor extern als vast personeel. Er zijn diverse oorzaken voor de hogere kosten. Ten eerste was de flexibele schil hoger dan begroot (ca. € 250.000). De kosten van extern personeel liggen hoger dan de kosten van vast personeel. Ten tweede zijn er hogere inkomsten gerealiseerd, waarvoor personele inzet benodigd was. De extra kosten die dit met zich meebrengt, worden gedekt uit deze extra inkomsten.

In de toelichting op de programma's (hoofdstuk 3 en 4) en in de toelichting op de staat van baten en lasten (hoofdstuk 6) wordt het resultaat nader toegelicht.

3 Programma's

In paragraaf 3.1 wordt nader ingegaan op wat in 2022 is bereikt door de FUMO ten aanzien van de algemene ontwikkelingen als benoemd in de begroting 2022 en de projectplanning. Dit wordt aangevuld met de algemene resultaten op het gebied van productiviteit en de flexibele schil van de FUMO. In paragraaf 3.2 en verder wordt per programma[2] verantwoording afgelegd. Hierbij worden de doelstellingen die per programma zijn opgenomen in de begroting 2022 als leidraad gehanteerd.

3.1 Algemene ontwikkelingen

Versterking VTH-stelsel

In 2020 heeft toenmalig staatssecretaris Van Veldhoven een commissie gevraagd advies uit te brengen over maatregelen om het stelsel van vergunningen, toezicht en handhaving (VTH) te verbeteren. De commissie Van Aartsen is in haar rapport uit maart 2021 kritisch over het functioneren van dit VTH-stelsel. Er zijn tien aanbevelingen gedaan om het VTH-stelsel te versterken.

Op 8 juli 2022 heeft staatssecretaris Heijnen de Tweede Kamer geïnformeerd over de voortgang van de versterking van het VTH-stelsel door middel van onder meer het interbestuurlijk programma (IBP) versterking VTH-stelsel. Het programma is opgesteld als opvolging van de aanbevelingen van de commissie Van Aartsen. De zes pijlers van het IBP:

1. Robuuste omgevingsdiensten en financiering;
2. Bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving en vervolging;
3. Informatie-uitwisseling en datakwaliteit;
4. Kennisinfrastructuur inclusief arbeidsmarkt;
5. Onafhankelijke uitvoering van toezicht en handhaving;
6. Monitoring kwaliteit milieutoezicht.

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) heeft voor de periode 2022-2023 een specifieke uitkering (SPUK) opengesteld om Omgevingsdiensten in staat te stellen een bijdrage te leveren aan de activiteiten die vanuit het IBP noodzakelijk zijn. Hiermee is het mogelijk capaciteit in mensuren beschikbaar te krijgen om de activiteiten uit te voeren. De FUMO heeft een activiteitenplan ingediend voor het beschikbaar gestelde bedrag ter waarde van € 525.000, -. Dit activiteitenplan is goedgekeurd en zal met name in 2023 ter uitvoering worden gebracht.

Omgevingswet

De Omgevingswet betreft een stelselherziening en brengt een wijziging van juridische grondslagen met zich mee, die een andere manier van werken vereist: samenhangend, als één overheid en meer in samenspraak met ketenpartners en de samenleving. De FUMO spant zich met de deelnemers in om de dienstverlening, VTH-taakuitvoering, ketensamenwerking en informatie-uitwisseling hierop aan te passen. Ook vraagt de Omgevingswet wijzigingen in werkprocessen, techniek en benodigde competenties. Voor en met opdrachtgevers treft de FUMO voorbereidingen om bij de invoering de producten en diensten te leveren conform de Omgevingswet.

Eind 2021 is in opdracht van het VTH-managementoverleg (conform de governance FUMO) de VTH-werkgroep Omgevingswet gestart. Hieruit zijn meerdere sub-werkgroepen geformeerd. Ook zijn

[2] Dit geldt voor de programma's uit het primaire proces. Het programma bedrijfsvoering wordt toegelicht in hoofdstuk 4.

gezamenlijke acties opgezet om inzage te krijgen in de inhoudelijke consequenties van de Omgevingswet en om de opkomende VTH-vraagstukken te duiden en te beantwoorden. Daarnaast zijn Tijdelijke Alternatieve Maatregelen (TAM's) opgesteld, als waarborg voor continuïteit van dienstverlening, taakverdeling en taakuitvoering. Eind 2022 blijkt dat er nog veel gezamenlijke uitdagingen zijn wat de Omgevingswet betreft.

Afronding FUMO 2.0

In de periode 2017-2022 is uitvoering gegeven aan de Ontwikkelagenda FUMO 2.0 (besluit AB FUMO 29 juni 2017). Deze ambitieuze en omvangrijke agenda is in de eerste plaats opgesteld vanwege de breed gedragen noodzaak tot de doorontwikkeling van de FUMO.

De stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van de Ontwikkelagenda is op verschillende momenten bestuurlijk geagendeerd. Zowel in 2019 als in 2021 heeft hierbij om uiteenlopende redenen (onder andere veranderende wet- en regelgeving, maatschappelijke ontwikkelingen) bijstelling plaatsgevonden. Er zijn hierbij keuzes gemaakt over de uit te voeren onderwerpen en het versterken van de bestuurlijke betrokkenheid bij de veranderopgaven. Hiermee is de nodige focus aangebracht (van 70 ontwikkelpunten naar 17 hoofdonderwerpen) en is de omvang beter uitvoerbaar gebleken.

Aan de hand van de Ontwikkelagenda FUMO 2.0 heeft de FUMO samen met de deelnemers een brede doorontwikkeling gemaakt. Er is gezamenlijk veel bereikt hetgeen het functioneren van de FUMO in de brede zin heeft versterkt. Er zijn uiteenlopende verbetermaatregelen doorgevoerd die onder meer ten goede komen aan de taakuitvoering van de organisatie en de samenwerking. FUMO 2.0 heeft daarmee voldaan aan de gestelde doelstellingen. De vertraging die bij verschillende onderwerpen is opgetreden heeft verschillende oorzaken: uitstel van wet- en regelgeving (Omgevingswet), aanhouden van het voorstel (missie en visie) en omvang/complexiteit van de opgave (informatie gestuurd werken, zaaksysteem). Deze onderwerpen, zoals de Omgevingswet, blijven daarom logischerwijs ook na afsluiting van de Ontwikkelagenda FUMO 2.0 aan de orde als zijnde reguliere opgaven.

De looptijd van de Ontwikkelagenda FUMO 2.0 is, na eerdere verlening, inmiddels verstreken. Bij de AB-vergadering van 15 december 2022 is daarom afgesproken om begin 2023 een overzicht aan te bieden van de resultaten van de Ontwikkelagenda (AB-vergadering van 6 april 2023). De ontwikkeling van de FUMO stopt niet met het afsluiten van de Ontwikkelagenda FUMO 2.0. De opvolging van openstaande acties zijn op verschillende manieren geborgd, bijvoorbeeld in de projectenkalender FUMO.

Arbeidsmarkt

Gelet op de krappe arbeidsmarkt heeft de FUMO in 2022 gerichte acties uitgevoerd, zoals een strategische arbeidsmarktbenadering in samenwerking met de andere Noordelijke Omgevingsdiensten: Omgevingsdienst Groningen (ODG) en RUD Drenthe (RUDD). Het doel hierbij is om een grotere naamsbekendheid te genereren en mede daardoor vacatures beter in te kunnen vullen. Er lopen verder programma's voor andersoortige werving (Young Professionals, traineeships, zij-instromers). Dit verloopt tot nu toe voorspoedig. Door de krapte op de arbeidsmarkt is de benodigde externe inhuur over 2022 hoger gebleken dan begroot (21% werkelijk ten opzichte van 15% begroot). In de begroting 2023 en verder is hierop geanticipeerd door de flexibele schil naar 20% te verhogen.

Het inzetten van Young Professionals, zij-instromers en het gebruik van externe inhuur inclusief de begeleiding die dit vraagt heeft budgettaire gevolgen, waaronder een dempend effect op de productiviteit aangezien dit veel begeleidingsuren vraagt. Met die wetenschap heeft het AB FUMO in

2022 besloten om de urenbesteding aan inwerken in 2022, 2023 en 2024 te verantwoorden onder de collectieve opdrachten. Eind 2023 zal een evaluatie uitgevoerd worden inzake de realisatie van de inwerkuren.

Jaarprogramma VTH-basistaken

In 2022 is voor het eerst een jaarprogramma VTH voor de basistaken opgesteld voor alle deelnemers. Dit programma is gestoeld op het VTH-beleid Fryslân voor de basistaken. De voortgang van het jaarprogramma over de eerste zes maanden van 2022 is ter kennisname in de vergadering van het AB FUMO op 27 oktober 2022 gebracht. Het jaarverslag over het jaarprogramma 2022 staat gepland voor de vergadering van het AB FUMO van 13 juli 2023.

Boa-coördinatie

Sinds 1 januari 2020 kent de provincie Fryslân een functionele Boa-structuur. De Boa-coördinatie is bij de FUMO belegd. Het Bestuurlijk Overleg (BO) VTH Fryslân heeft besloten dat een onafhankelijke evaluatie moet uitwijzen in hoeverre aan de uitgangspunten van de functionele Boa-structuur wordt voldaan en of de structuur voor alle partners naar behoren functioneert. De evaluatie heeft gedeeltelijk plaatsgevonden. Het BO VTH heeft besloten de evaluatie gefaseerd uit te voeren. De eerste fase van de evaluatie heeft in 2022 plaatsgevonden en richtte zich op de organisatorische aspecten van de functionele Boa-structuur. Het BO VTH heeft in november 2022 ingestemd met de conclusies en aanbevelingen van het rapport en met de aanvullende notitie over de taakinhoud van de Boa-coördinator. De tweede fase van de evaluatie zal in 2024 plaatsvinden en betreft een volledige evaluatie van de functionele Boa-structuur.

Kwaliteitscriteria

Voor de uitvoering van taken door de FUMO gelden volgens de kwaliteitsverordeningen de kwaliteitseisen zoals die zijn beschreven in de Kwaliteitscriteria 2.2. De kwaliteitseisen zijn verdeeld over 27 deskundigheidsgebieden, waarvan er 23 relevant zijn voor de FUMO[3] . De FUMO geeft jaarlijks inzicht in hoeverre er wordt voldaan aan deze kwaliteitscriteria. In het kader van het reduceren van verantwoordingsdocumenten, maakt de rapportage over de kwaliteitscriteria onderdeel uit van de jaarrekening.

Er wordt voortdurend gewerkt aan een actueel beeld over de stand van zaken op gebied van de kwaliteitscriteria. Op basis van het huidige beeld voldoet de FUMO aan de kwaliteitscriteria van het merendeel van de deskundigheidsgebieden: veertien. Dit is vergelijkbaar met vorig jaar. Voor de deskundigheidsgebieden waar niet (volledig) aan wordt voldaan, zijn verschillende verklaringen:

- Op negen[4] deskundigheidsgebieden voldoet de FUMO niet volledig, omdat er sprake is van beperkte hiaten in opleiding en/of aanvullende kennis.
- Op twee[5] deskundigheidsgebieden is de werkvoorraad beperkt, waardoor niet aan de frequentie-eis wordt voldaan.
- Op drie deskundigheidsgebieden voldoet de FUMO (nog) niet. Het betreft het deskundigheidsgebied 'Energie en duurzaamheid' en Ketentoezicht die volop in ontwikkeling zijn binnen de FUMO. Binnen het deskundigheidsgebied bodem was er

[3] Eén deskundigheidsgebied is in de methodiek vervallen (Bouwakoestiek) en drie deskundigheidsgebieden zijn door de deelnemers niet als taak aan de FUMO opgedragen (Stedenbouw en inrichting openbare ruimte, exploitatie en planeconomie en cultuurhistorie).

[4] Het gaat om Toezicht en handhaving bouwen en ruimtelijke ordening, Toezicht en handhaving milieu, Behandelen juridische aspecten vergunningverlening, Behandelen juridische aspecten handhaving, Afvalwater, 'Bodem, bouwstoffen, water (activiteit 1 t/m 3)' en geluid.

[5] Het gaat om Behandelen juridische aspecten afwijkingsbesluiten en Groen en ecologie.

sprake van de nodige personele mutaties waardoor expertise weer op sterkte moet worden gebracht.

De FUMO werkt continue aan het optimaliseren van het kwaliteitsniveau, over 2022 is de doelstelling om aan het overgrote deel van de deskundigheidsgebieden te voldoen echter niet behaald. Voor de deskundigheidsgebieden waar op dit moment niet aan de kwaliteitscriteria wordt voldaan, wordt binnen de organisatie ingezet op het wel voldoen aan de criteria. Dit kan bijvoorbeeld middels opleiding of er moet worden geaccepteerd dat de FUMO hier niet aan kan voldoen (vanwege beperkte werkvoorraad binnen het werkgebied). Hiermee zijn alle voornoemde afwijkingen verklaard. Dit overeenkomstig het principe "comply or explain" (voldoe of verklaar) dat in de kwaliteitsverordeningen is opgenomen. In bijlage III is een totaalbeeld opgenomen.

3.2 Programma Toetsing en Vergunningverlening

De afdeling Vergunningverlening en Specialistisch Advies (VSA) beoordeelt meldingen en behandelt vergunningaanvragen. Dit gebeurt met inachtneming van de geldende wet- en regelgeving en met oog voor de ontwikkelingsmogelijkheden van bedrijven binnen die wet- en regelgeving. Zo levert de FUMO een bijdrage aan een duurzame en gezonde leefomgeving. De FUMO is een schakel in de keten en zoekt hierbij nadrukkelijk de samenwerking op met de ketenpartners.

3.2.1 Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt

Het is het afgelopen jaar gelukt om het grote werkaanbod van vergunningen en meldingen uit te voeren. Dit dankzij de getoonde inzet en flexibiliteit van de medewerkers (en inhuur van extra capaciteit) en ondanks het stevige beroep dat op de medewerkers moest worden gedaan door onder andere de voorbereidingen op de Omgevingswet, de implementatie van nieuwe werkprocessen en de krapte op de arbeidsmarkt. Deze omstandigheden hebben ook tot gevolg gehad dat sommige aanvragen langer zijn blijven liggen dan gewenst en dat communicatie met deelnemers hierover niet altijd optimaal is verlopen.

Tot september heeft de afdeling te maken gehad met onderbezetting. In het najaar zijn, vooruitlopend op het Young Professional programma, twee trainees gestart. Deze trainees krijgen intensieve professionele externe begeleiding en volgen een opleidingstraject. Hierdoor hebben de trainees al vrij snel de vele meldingen windturbines en bodemenergiesystemen kunnen behandelen (en zijn derhalve productief). Via het Young Professional programma zullen in 2023 nog eens drie trainees binnen de afdeling starten.

Voor het team Industrie, vuurwerk, luchtvaart, bodem is de teamleidersfunctie per 1 januari 2023 ingevuld door een vaste teamleider. Belangrijk voor de medewerkers is dat ze hiermee een vast aanspreekpunt hebben. Het voeren van periodieke gesprekken met en het coachen/faciliteren van medewerkers heeft een positief effect op het welbevinden van medewerkers. Dit draagt bij aan het zijn van een aantrekkelijke werkgever en heeft een positieve uitwerking op de kwaliteit en productiviteit. Uit het recente medewerkerstevredenheidsonderzoek blijkt eveneens de algehele waardering voor de rol van de teamleider.

Productie

In 2022 zijn ten opzichte van een jaar eerder 63% meer vergunningen (265 stuks) en 38% meer meldingen (432 stuks) afgehandeld. Dit is hoger dan begroot. De oorzaak van het hogere aantal vergunningen is lastig te achterhalen. Mogelijke oorzaken zijn de komst van de Omgevingswet en een inhaalslag na de coronaperiode. Overigens zijn er wel grote verschillen te zien in realisatie tussen de

deelnemers. Het hogere aantal meldingen wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door de toename van windturbines en bodemenergiesystemen. Deze (onvoorziene) aantallen hebben in een deel van de zaken geresulteerd in langere doorlooptijden.

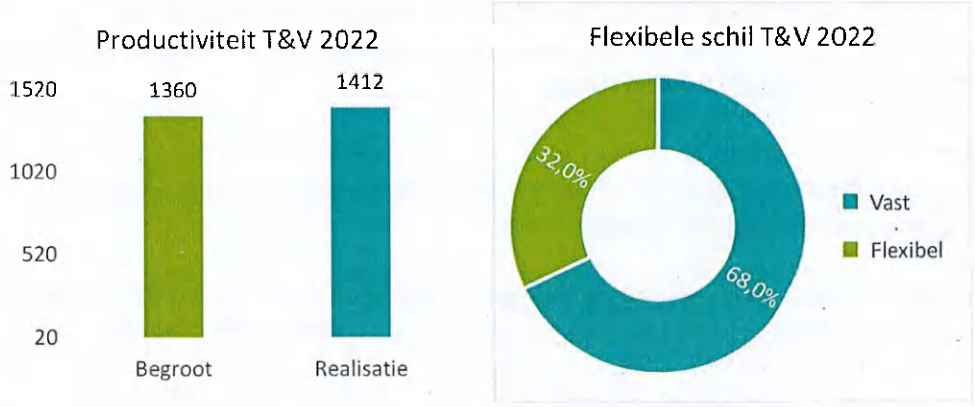
Tijdigheid en kwaliteit
Zoals in de vorige paragraaf vermeld, hebben een aantal zaken een langere doorlooptijd gekend. Hierover heeft afstemming met de deelnemers plaatsgevonden.

Aandacht voor circulariteit (Circulaire Economie) binnen vergunningen neemt toe. Binnen VSA wordt geïnventariseerd wat dit betekent voor de medewerkers en op welke wijze hier invulling aan kan worden gegeven.

3.2.2 Wat heeft het gekost?

	Begroting voor wijziging 2022	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022
Programma Toetsing en Vergunningverlening			
Lasten			
Personeelslasten	3.198.239	2.927.237	2.730.285
Overige kosten	-	-	-
	3.198.239	**2.927.237**	**2.730.285**
Baten			
Taken Projecten	164.342	164.342	185.842
Brikstaken	143.043	143.043	-
Overige baten			-
Toegerekende deelnemersbijdragen	2.890.855	2.497.986	2.501.697
Deelnemersbijdragen Provincie Fryslân	-		
Deelnemersbijdrage Wetterskip		-	-
	3.198.240	**2.805.371**	**2.687.539**
Resultaat programma T&V	**1**	**- 121.866**	**- 42.746**
- Onttrekkingen aan reserves	-	-	-
- Toevoegingen aan reserves		-	-
	-	-	-
Resultaat programma T&V na vermogensmutaties	**1**	**- 121.866**	**- 42.746**

Het programma Toetsing en Vergunningverlening sluit af met een nadelig resultaat van € 42.746. Dit is ca. € 79.000 beter dan de begroting na wijziging.

De productiviteit van de afdeling vergunningverlening is uitgekomen op 1.412 uur per fte, dit is hoger dan de norm van 1.360 uur. De flexibele schil was gemiddeld 32%. Dit is fors hoger dan de norm van 15%. Als gevolg van de krappe arbeidsmarkt wordt meer gebruik gemaakt van externe inhuur dan wenselijk. Onder de toelichting op de algemene ontwikkelingen is de arbeidsproblematiek nader uiteengezet (zie §3.1).

3.3 Programma Toezicht en Handhaving

3.3.1 Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt

Risico gestuurd toezicht

Op basis van de uitgangspunten in het VTH-beleid Fryslân voor de basistaken en rekening houdend met de uitkomsten van de bij dit beleid behorende risicoanalyse en de vastgestelde kengetallen, is voor 2022 het jaarprogramma VTH Fryslân 2022 voor de basistaken opgesteld. Op deze manier wordt effectief en efficiënt gewerkt. De bedrijven die gecontroleerd worden in 2022 zijn op basis van dit model ingepland. Hierbij wordt gekeken naar de volgende aspecten:

- De risicoscore van de branche en de activiteiten;
- De datum van de laatste reguliere controle;
- Of er sprake is van aandachtsbedrijven (bijvoorbeeld politiek gevoelig);
- De Landelijke handhavingstrategie (LHS)-score.

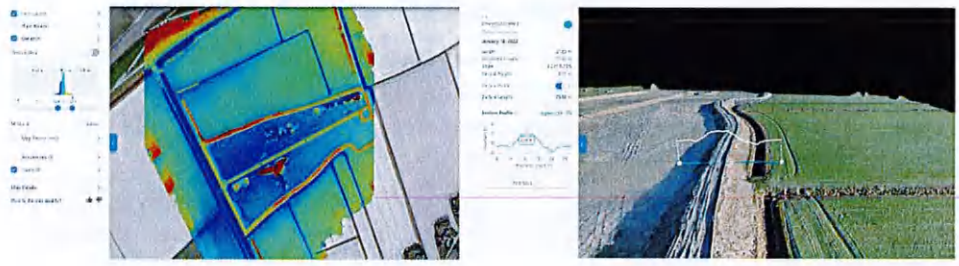
De basis voor het risico gestuurd toezicht houden ligt in de data die is vastgelegd in het zaaksysteem. Het goed registeren van deze data is een aandachtspunt waar ook in 2023 nog specifiek aandacht aan zal worden besteed. Het werken met een jaarprogramma en kengetallen voor de controles en een nieuwe financieringssystematiek vraagt een omslag in het werken. Hier is door de teamleiders veel aandacht aan besteed richting de medewerkers en hier is door hen actief op gestuurd.

In het kader van risico gestuurd werken is in 2022 ook gestart met een andere werkwijze. Bij toezichtscontroles met geconstateerde overtredingen ingedeeld in de laagste LHS-score (wanneer dit geen focuspunt is), vindt geen hercontrole meer plaats. Dit punt wordt in dat geval meegenomen bij de volgende, reguliere controle. Wanneer overtredingen ook op afstand waren te controleren (bijvoorbeeld door het aanleveren van een foto), is de hercontrole administratief afgedaan.

Innovatie in toezicht

Innovatie binnen toezicht wordt steeds belangrijker gelet op de vele en snelle maatschappelijke ontwikkelingen. In het afgelopen jaar is het gebruik van de drone een onderdeel geworden van

toezicht. De basismogelijkheden voor het gebruik van de drone worden ingezet: het maken van gedetailleerde luchtfoto's, het observeren van de omgeving en het opsporen van illegale activiteiten. Inmiddels is er ook een tweede drone aangeschaft en zijn er meerdere piloten in opleiding. Hiermee kan het risicogericht toezicht nog beter worden vormgegeven.

Ook is eind 2021 een peilboot aangeschaft. Deze boot is in 2022 ingezet om dieptes objectief te bepalen. Met name voor het team ontgrondingen is het bepalen van dieptes van waterpartijen en vaste waterbodems een essentieel onderdeel. Dit is nodig om te kunnen bepalen of men binnen de voorgeschreven diepte op grond van de Ontgrondingenverordening blijft. Een veelvoorkomende overtreding is het dieper graven dan toegestaan, waarmee met delfstofwinning financieel voordeel ontstaat, zonder voorafgaande toetsing van de FUMO.[6]

LHS

In 2022 hebben alle toezichthouders een LHS-training gevolgd. Het toepassen van de LHS blijkt in de praktijk weerbarstiger dan in de theorie. Zo is een uniforme toepassing lastig, aangezien per zaak een individuele afweging moet worden gemaakt door de betrokken toezichthouder. In 2022 is wel een stijgende lijn zichtbaar geweest in de toepassing van de LHS. Ook in 2023 blijft de toepassing van LHS een punt van aandacht.

Producten en diensten

Het aantal producten en diensten op het gebied van toezicht is zeer divers en omvangrijk. Onderstaand wordt nader ingegaan op een aantal meest voorkomende producten en diensten. Ook wordt dit jaar nader stilgestaan bij de inzet op het gebied van de Wet natuurbescherming.

Inrichting gebonden toezicht/ controles

De FUMO houdt toezicht op ruim 3.600 basistaakinrichtingen in Fryslân. In het jaarverslag VTH Fryslân 2022 voor de basistaken, dat ter kennisgeving wordt aangeboden aan het AB FUMO (13 juli 2023), wordt een nadere toelichting gegeven op de gerealiseerde uitvoering van het jaarprogramma.

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Aantal controles - lokaal	676	758	112%
Aantal controles - regionaal	334	335	100%

In 2022 zijn 758 toezicht controles (integrale controles en aspectcontroles) uitgevoerd in het lokale programma. Dit is 12% meer dan begroot. Dit komt door doorlopende zaken uit 2021, maar ook door uitgevoerde controles die niet waren gepland, maar wel nodig waren. Hierbij kan gedacht worden aan situaties waarbij op verzoek van het bevoegde gezag een bedrijf wordt gecontroleerd.

[6] Voor meer informatie is de volgende video beschikbaar: https://youtu.be/2YHt3VyLWY4.

In het regionale programma waren 334 controles gepland en deze zijn ook uitgevoerd in 2022.

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Urenbesteding controles - lokaal	25.978	21.856	84%
Urenbesteding controles - regionaal	6.000	5.097	85%

De FUMO heeft minder uren nodig gehad dan begroot voor het uitvoeren van toezicht. Dit komt vooral doordat er verhoudingsgewijs minder hercontroles zijn uitgevoerd dan voorgaande jaren en de begrote uren voor maatwerk niet allemaal zijn besteed. Naar verwachting zullen de benodigde maatwerkuren de aankomende jaren hoger zijn, aangezien vanaf 2023 conform het besluit 'Actualisatie & beheer Inrichtingenbestand' (AB-vergadering 1 april 2021) de aan een inrichting toegekende meest waarschijnlijke milieubelastende activiteiten onder de Omgevingswet per reguliere toezichtscontrole worden gevalideerd.

Niet inrichtingsgebonden toezicht/controles

Asbest

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Aantal meldingen	2.566	2.423	94%
Aantal controles	642	630	98%
Verhouding controles op meldingen	25%	26,0%	1%
Aantal uren besteed aan meldingen	3.849	2.839	74%
Aantal uren besteed aan controles	1.604	1.675	104%

Het aantal afgehandelde meldingen asbest lag in lijn met de begroting (94%), evenals het aantal uitgevoerde toezicht controles (98%).

De urenbesteding voor asbestmeldingen was lager dan begroot. Er was gemiddelde minder tijd nodig voor het afhandelen van een melding dan begroot. In 2022 is een evaluatie uitgevoerd naar de uitvoering van de asbest-taak. Op basis hiervan is het kengetal voor het afhandelen van een melding door het AB FUMO (27 oktober 2022) verlaagd van 1,5 uur (90 minuten) naar 80 minuten. Voor toezicht is tegelijkertijd het kengetal verhoogd van 2,5 naar 4 uur. Het toezicht regime is hierbij verlaagd van 25% naar 20%.

Besluit Bodemkwaliteit (Bbk)

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Aantal meldingen	1.928	2.001	104%
Aantal controles	578	422	73%
Verhouding controles op meldingen	30%	21,1%	-9%
Aantal uren besteed aan meldingen	4.820	4.237	88%
Aantal uren besteed aan controles	3.470	3.131	90%

Het aantal afgehandelde meldingen Bbk lag in lijn met de begroting. Het aantal uitgevoerde toezicht controles is lager dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door personele krapte. Gedurende 2022 was er ook sprake van onderbezetting bij de beoordelaars meldingen Bbk. Dit is ondervangen door het beoordelingsniveau te verlagen en door toezichthouders Bbk in te zetten voor het afhandelen van meldingen. Als gevolg hiervan konden minder uren worden besteed aan het uitvoeren van fysieke controles. De controles zijn uitgevoerd op basis van een beoordeling van het milieu-hygiënisch risico.

Ook is in het kader van preventief toezicht een informatieavond gehouden voor loon- en aannemersbedrijven. Tijdens deze avond is een toelichting gegeven over grond- en bouwstoffen in het kader van Bbk. Deze avond is positief ervaren door de 85 aanwezige bedrijven.

In 2022 is een evaluatie uitgevoerd naar de uitvoering van de Bbk-taken. Op basis hiervan is het kengetal voor het afhandelen van een melding door het AB FUMO (27 oktober 2022) verhoogd van 2,5 uur naar 4 uur. Voor toezicht is het kengetal verhoogd van 6 uur naar 8 uur. Het toezicht regime (verhouding controles op meldingen) is hierbij verlaagd van 30% naar 20%.

Wet natuurbescherming
De taken op het gebied van de Wet natuurbescherming voert de FUMO uit voor de provincie. Binnen deze wet zijn meerdere aandachtsgebieden. In 2022 zijn hiervoor meer uren gemaakt dan aanvankelijk begroot, per aandachtsgebied zijn er kleine verschillen. De formatie en bezetting voor deze reguliere plustaken is nu op orde.

In 2022:
- zijn alle ingekomen meldingen en ontheffingen voor soortenbescherming gecontroleerd.
- is in samenspraak met de provincie een plan van aanpak voor het toezicht op houtopstanden gemaakt, omdat er bij het bevoegd gezag grote achterstanden waren op dit toezichtsgebied.
- zijn de overige onderdelen (gebieden, jacht-beheer en schadebestrijding) volgens afspraak gecontroleerd.

Naast de reguliere plustaken heeft de FUMO een afzonderlijke opdracht voor het houden van toezicht op stikstof uitgevoerd. Deze controles zijn afzonderlijk en indien mogelijk samen met een reguliere VTH-controle (in het kader van de Wabo) uitgevoerd. Ook is de incidentele opdracht voor toezicht op de zorgplicht voor weidevogels uitgevoerd.

Boa-inzet/ Boa-coördinatie

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
BOA-inzet domein II - uren	4.264	3.154	74%
BOA-coördinatie - uren	700	672	96%

De Boa-inzet was lager dan begroot. Voor de gemeentelijke deelnemers lag de Boa-inzet in lijn met de begroting. Voor de provincie was sprake van een onderbesteding. Deze onderbesteding lag in lijn met voorgaande jaren. Hier is rekening mee gehouden bij het opstellen van het provinciale uitvoeringsprogramma 2023.

In 2022 zijn met enige regelmaat milieu-surveillances uitgevoerd.[7] Voor de provincie en het Wetterskip voert de FUMO provincie breed alle taken uit waarvoor provincie en Wetterskip bevoegd zijn (zoals illegale ontgrondingen, Wet bodembescherming, Wet natuurbescherming, indirecte lozingen). Dit biedt de mogelijkheid om ook uren te maken in gemeenten die wel betalen voor Boa-inzet, maar waar zich wellicht minder zaken voordoen. Overtredingen die worden geconstateerd bij gemeenten die Boa-uren hebben ingebracht en waarvoor FUMO bevoegd is, worden door de FUMO opgepakt. Daarbuiten worden de overtredingen doorgezet naar de Boa's van de betreffende gemeenten.

[7] Voorbeelden van bevindingen uit milieu-surveillances van het afgelopen jaar: Illegale aanleg insteekhaven (overtreding ontgrondingenwet) - Bouw- en sloopafval dumping – illegale mestopslag - illegale pootklemmen voor vangen van dieren (aan verkeer onttrokken door FUMO) – illegale slootdemping – dumping elektronisch afval.

De uren voor Boa-coördinatie liggen in lijn met de begroting. Boa-coördinatie omvat het afstemmen met de ketenpartners, waaronder de politie, het Openbaar Ministerie en de gemeenten die de Boa-inzet domein II niet ondergebracht hebben bij de FUMO. Ook is voor alle Boa's een opleiding geïnitieerd en wordt iedere zaak die wordt ingebracht bij het Openbaar Ministerie vooraf afgestemd met de politie. Politie en meerdere gemeenten hebben aangegeven zeer tevreden te zijn over de inzet en de samenwerking met de FUMO.

Ketentoezicht

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Ketentoezicht - uren	5.440	4.715	87%

Ketentoezicht wordt sinds 2022 vanuit het perspectief van toezicht benaderd (voorheen vanuit perspectief van strafrecht). Voor 2022 waren drie thema's benoemd waar vanuit het programma ketentoezicht aandacht aan besteed werd:

- thema bodem,
- thema afval
- continuering bestaand projecten, waaronder het containerproject afval asbest.

Een eerste beschrijving over de resultaten van deze projecten is opgenomen in de halfjaarrapportage VTH-basistaken Fryslân 2022 (AB FUMO 27 oktober 2022). Door de uitdagingen die de nieuwe manier van benadering van ketentoezicht vanuit het perspectief van toezicht en het personeelsverloop met zich meebrachten, is de achterstand die in het eerste half jaar was opgelopen (qua urenbesteding) niet ingehaald. In 2023 wordt dezelfde benadering gehanteerd voor de uitvoering van ketentoezicht. Daarnaast worden de voorbereidingen getroffen om de aanpak in lijn te brengen met de werkwijze van de twee andere noordelijke omgevingsdiensten, waarbij ook meer de samenwerking wordt gezocht.

Milieualarmnummer

Klachten komen via verschillende kanalen bij de FUMO binnen. Zowel via het milieualarmnummer als via een deelnemer of rechtstreeks bij de toezichthouder. Het piket van de FUMO borgt dat er altijd een piketambtenaar bereikbaar is voor klachten en bij milieucalamiteiten. Via het piket is de FUMO 24/7 beschikbaar. In 2022 is een daling zichtbaar in het aantal klachten ten opzichte van voorgaande jaren. De daling was al in 2017 ingezet. Tijdens de coronaperiode was een stijging te zien, waarna de daling vervolgens weer doorzet. Feitelijk is 2022 het jaar met de minste meldingen (gemeten sinds 2014). Hier liggen diverse oorzaken aan ten grondslag, waaronder de toename van toezicht bij bedrijven en op indirecte lozingen en maatregelen die bij bedrijven zijn getroffen zijn na toezicht door FUMO.

Het jaarverslag milieualarmnummer 2022 is ter kennisgeving aangeboden aan het AB FUMO (6 april 2023).

Energietoezicht

In 2022 voerde de FUMO beperkt toezicht uit bij inrichtingen op wettelijk verplichte energiebesparende maatregelen (conform jaarprogramma VTH basistaken 2022), maar niet voor niet-basistaak

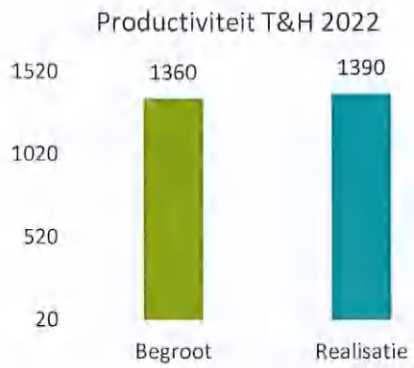
inrichtingen in beheer bij de FUMO van een aantal deelnemers. De FUMO is de enige omgevingsdienst in Nederland die deze taken slechts zeer beperkt uitvoert. Hier is in overleg met de deelnemers geen prioriteit aan gegeven.

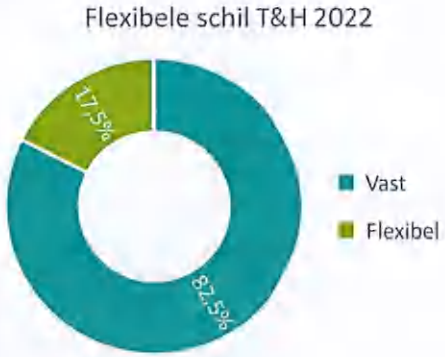
Voor het organiseren van het aandachtsgebied Energie binnen de FUMO is in samenspraak met een afvaardiging van alle deelnemers op 21 september 2022 een notitie voorgelegd aan het VTH Managementoverleg (strekking: het uitvoeren van de wettelijke taak qua energietoezicht). Aanleiding hiervoor was de bekendmaking van de regeling dat met ingang van 2022 de gelden voor energiebesparing rechtstreeks aan de omgevingsdiensten werden toegekend in de vorm van een specifieke uitkering (SPUK-gelden). Hiervoor gingen de zogenaamde middelen uit de Versterkte Uitvoering Energiebesparing en Informatieplicht (VUE-regeling) direct naar de gemeenten. Voor de FUMO is voor de jaren 2022 t/m 2026 een bedrag van € 2.086.755 beschikbaar. Over de besteding van deze gelden moet de FUMO verantwoording afleggen aan de Rijksdienst.

3.3.2 Wat heeft het gekost?

	Begroting voor wijziging 2022	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022
Programma Toezicht en Handhaving			
Lasten			
Personeelslasten	4.436.961	4.374.968	4.973.624
Overige kosten	-	-	-
	4.436.961	**4.374.968**	**4.973.624**
Baten			
Taken Projecten	164.342	164.342	565.377
Brikstaken	143.043	143.043	266.947
Toegerekende deelnemersbijdragen	4.129.577	4.039.705	4.045.706
Specifieke uitkering THE			8.835
Overige baten	-	-	76.173
	4.436.962	**4.347.090**	**4.963.038**
Resultaat programma T&H	1	- 27.878	- 10.586
- Onttrekkingen aan reserves	-	-	-
- Toevoegingen aan reserves	-	-	-
	-	-	-
Resultaat programma T&H na vermogensmutaties	**1**	**- 27.878**	**- 10.586**

Het programma Toezicht en Handhaving sluit met een nadelig resultaat van € 10.586. Hiermee ligt het resultaat in lijn met de begroting (na wijziging).

De productiviteit over 2022 was 1.390 uur per fte. Hiermee is voldaan aan de norm van 1.360 uren per fte. Hier is scherp op gestuurd door de teamleiders (zie §3.2.1 ten aanzien van meerwaarde teamleiders). De flexibele schil was met 17.5% iets hoger dan de norm van 15%.

3.4 Programma Specialistisch Advies

3.4.1 Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt

In totaal is in 2022 94% van de jaarproductie van de plus-uren gerealiseerd. De gerealiseerde uren voor geluid en externe veiligheid blijven achter bij de DVO. Er zijn fors meer uren voor juridische advisering gerealiseerd. Deze uren hebben voornamelijk betrekking op bezwaar- en beroepszaken en verzoeken vanuit de Wet openbaarheid van bestuur (WOB). De uren voor WOB-verzoeken (ruim 1.300) waren (vanwege het onvoorspelbare karakter) niet begroot. Dit heeft geleid tot extra inhuur van capaciteit. Specialistisch Advies heeft meer uren besteed aan producten van vergunningverlening, zowel basis- als plustaken. Dit betreft met name juridische toetsen en het beoordelen van de aspecten geluid en externe veiligheid van meldingen van windturbines en bodemenergiesystemen. Zoals vermeld onder §3.2 is sprake geweest van een (forse) toename van deze meldingen.

Tijdigheid, kwaliteit en klanttevredenheid

Bij het team Juristen is sprake geweest van een grote werkvoorraad. De personele bezetting was niet toereikend om de werkvoorraad binnen redelijke termijnen af te handelen. In combinatie met arbeidsmarktproblematiek en hoge werkdruk heeft dit tot achterstanden geleid (en één situatie van ingebrekestelling). Juridische toetsen zijn langer blijven liggen en voor drie zittingen is om uitstel gevraagd: betreffende deelnemers zijn hierover geïnformeerd. In de loop van het najaar is het gelukt om externe juridische capaciteit bij te schakelen en de achterstanden weg te werken. Het verbeteren van de kwaliteit van aangeleverde documenten is een belangrijke maatregel in het verkorten van de doorlooptijd. In 2023 krijgt dit een vervolg.

Ontwikkelingen advisering

Specialistisch Advies heeft gelet op de doelstelling voor 2022 samen met de ODG en de RUDD een kennissessie Agrarisch Recht en de Noordelijke Bodemdag georganiseerd. Beide kennissessies zijn goed bezocht en krijgen een vervolg in 2023.

Daarnaast heeft de FUMO in het voorjaar 2022 een kennissessie "Externe Veiligheid in de Omgevingswet (omgevingsveiligheid en planregels) georganiseerd voor haar deelnemers. Ook deze bijeenkomst werd goed bezocht door met name milieumedewerkers.

Naast de hierboven beschreven kennissessies, zijn er voor EV en Geluid twee pilots gedraaid in samenwerking met deelnemers en externe adviesbureaus. Beide pilots hadden betrekking op de komst van de Omgevingswet en wat dit betekent voor de beide vakgebieden.

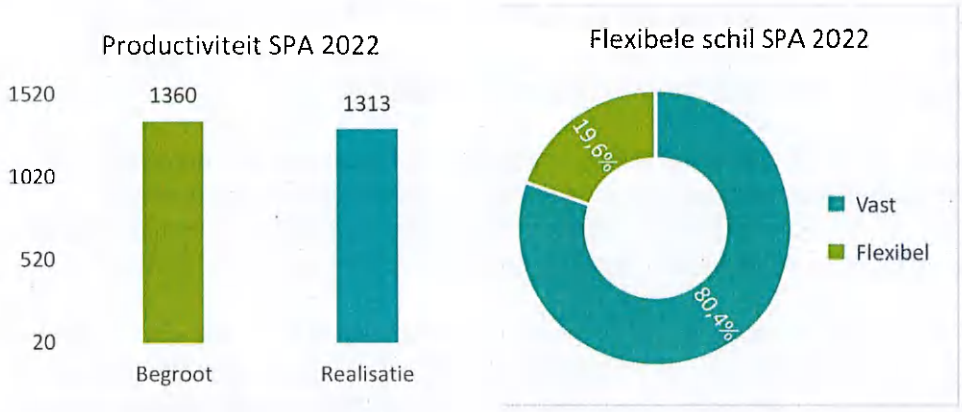
De pilot "EV in de Omgevingswet" ging over het gehele vakgebied, dat fors verandert en voor geluid heeft de pilot betrekking op een onderdeel van geluid, namelijk "Omzetting van de gezoneerde industrieterreinen naar de nieuwe geluidproductie plafonds industrielawaai (GPPIL)". Deze pilot loopt nog door in 2023 en de uitkomsten van deze pilot worden gepresenteerd in een kennissessie.

In opdracht van het VTH Managementoverleg is door het team Leefomgeving het regionaal Protocol Aanpak Drugsafvaldumpingen opgesteld. In het 1e kwartaal van 2023 zal dit protocol ambtelijk worden vastgesteld. Het protocol voorziet in een nadere (regionale) invulling van het landelijk protocol en richt zich op het milieudeel.

3.4.2 Wat heeft het gekost

	Begroting voor wijziging 2022	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022
Programma Specialistisch advies			
Lasten			
Personeelslasten	2.670.242	2.633.240	2.614.148
Overige kosten	-	-	59.395
Toegerekende bedrijfsvoering	-	-	-
	2.670.242	**2.633.240**	**2.673.543**
Baten			
Extra taken externe veiligheid	-	-	-
Taken Projecten	328.683	328.683	422.960
Toegerekende deelnemersbijdragen	2.341.558	2.287.917	2.291.316
Overige baten	-	-	-
	2.670.241	**2.616.600**	**2.714.275**
Resultaat programma SPA	- 1	- 16.640	40.733
- Onttrekkingen aan reserves	-	-	-
- Toevoegingen aan reserves	-	-	-
	-	-	-
Resultaat programma SPA na vermogensmutaties	**- 1**	**- 16.640**	**40.733**

Het programma SPA sluit met een voordelig resultaat van € 40.733. Dit is ca € 57.000 beter dan begroot.

De productiviteit van Specialistisch Advies bedraagt 1.313 uren, dit is lager dan de norm van 1.360 uren. Dit wordt veroorzaakt door:

- Vervanging langdurige ziekte en zwangerschapsverlof;
- Verlof voorafgaand aan pensioen;
- Verlof voorafgaand aan uitdiensttreding;
- Ziekteverzuim.

Zonder het extra verlof voorafgaand aan pensionering en uitdiensttreding zou de productiviteit zijn uitgekomen op 1.350 uren. De flexibele schil was met 19.6% hoger dan de norm van 15%. De belangrijkste oorzaak hiervoor is de eerdergenoemde krapte op de arbeidsmarkt.

4 Programma bedrijfsvoering (incl. management)

De afdeling Bedrijfsvoering verzorgt alle activiteiten die het primair proces van de FUMO zo effectief en efficiënt mogelijk laten verlopen. De ondersteuning door de afdeling heeft betrekking op de volgende domeinen: personeel & organisatie, financiën & control, informatie, automatisering & archief; facilitaire zaken, communicatie, bestuurs- en directiesecretariaat & frontoffice en beleidsondersteuning & advies.

4.1 Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt

De FUMO is een zichtbare en aantrekkelijke werkgever (HRM)

Onder het aandachtsgebied HRM zijn in 2022 specifieke activiteiten ontplooid die ervoor hebben gezorgd dat de naamsbekendheid van de FUMO als omgevingsdienst bij doelgroepen is vergroot. Hiervoor zijn een social mediacampagne en een arbeidsmarktcampagne in samenwerking met de beide Noordelijke Omgevingsdiensten (ODG en RUDD) opgezet en gelanceerd. Daarbij is een nieuwe website gelanceerd: werkenbijnod.nl. In 2022 is een traineeprogramma opgezet, zijn young professionals als trainees verbonden aan de drie noordelijke omgevingsdiensten en heeft daarmee een nieuwe instroom van personeel plaatsgevonden. De arbeidsmarktcampagne en het traineeprogramma worden voortgezet in 2023.

In het verlengde hiervan heeft in 2022 een interne bewustwordingscampagne plaatsgevonden waarin de FUMO als aantrekkelijke werkgever is gepromoot. Daarbij is duurzame inzetbaarheid van personeel vanuit personeelszorg als belangrijke factor gehanteerd. Hiervoor zijn ook in 2022 aanvullende maatregelen genomen bij de FUMO, waarbij extra voorzieningen aan het personeel zijn aangeboden in aanvulling op het uitgebreide pakket aan secundaire voorzieningen (zoals fruit op het

werk, een budgetcoach, loopbaanbegeleiding en opleidingen). Daarnaast is goedwerkgeverschap vormgegeven door uitgebreide personeelszorg, zoals het borgen van de kwaliteitscriteria (zie §3.1) en het deelnemen aan de weerbaarheidsscan op de weerbaarheid van de organisatie tegen ondermijning van het Regionaal Informatie en expertisecentrum Noord Nederland (RIEC). Ook is opvolging gegeven aan de aandachtsgebieden voortgekomen uit de risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E). Tot slot is in 2022 aan het personeel een periodiek medisch onderzoek aangeboden en is een medewerker tevredenheidsonderzoek uitgevoerd. Voorgaande elementen zijn een vervolg op en onderdeel van het P&O-koersplan.

In 2022 is in samenwerking met de afdelingen en de verschillende teams Strategische Personeel Planning (SPP) opgezet en geïntroduceerd. SPP wordt in 2023 gecontinueerd en vormt daarmee een regulier onderdeel van de jaarlijkse HRM-cyclus.

Het gemeenschappelijke MD (Management Development)-programma voor leidinggevende stond gepland voor het 3e en 4e kwartaal in 2022. Dit is uitgesteld en verplaatst naar 2023 met als reden dat er vacatures zijn ontstaan en wisselingen plaats hebben gevonden in het 3e en 4e kwartaal. Voor individuele leidinggevenden zijn begeleidingen en opleidingen verzorgd.

In 2022 is, onder regievoering en projectleiding van de gemeente Leeuwarden, gestart met gezamenlijke uitrol van de E-HRM applicatie AFAS. Naast de gemeente Leeuwarden en de FUMO maken ook de gemeenten Ameland, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân, Schiermonnikoog, Vlieland en Waadhoeke deel uit van dit project. De afronding loopt conform planning ook door in 2023.

Informatie om ons werk goed te kunnen doen is eenvoudig digitaal bereikbaar

Het zaaksysteem LEEF heeft in 2022 optimalisatieslagen ondergaan (functionele toepassingen en data-optimalisatie). Nieuwe medewerkers zijn geïntroduceerd en getraind in het werken met LEEF. Medewerkers zijn door leidinggevenden begeleid om de actualiteit en juistheid van hun registraties in LEEF te waarborgen. Dit is periodiek onderdeel geweest van de voortgangsmonitoring bij de FUMO. De informatiehuishouding en de ICT-inrichting is niet af, de benodigde aanpassingen als gevolg van de Omgevingswet en informatievoorziening in de VTH-keten zullen de komende jaren de benodigde aandacht blijven vragen.

De noodzakelijke en juiste informatie die voor ons werk nodig is en deels aanwezig is bij deelnemers of ketenpartners, is gedurende het jaar met opschoningsacties op juistheid en actualiteit bijgewerkt (Portal). In 2022 heeft actieve (bij)sturing plaatsgevonden om tijdigheid, volledigheid en juistheid van registraties in ons zaaksysteem LEEF te borgen. Voor de opslag van niet-zaakgerichte documenten is een nieuw DMS (document managementsysteem) beschikbaar.

De FUMO is financieel in control, deelnemers komen niet voor verrassingen te staan

De accountant heeft vorig jaar bij de controle van de jaarrekening 2021 een goedkeurend oordeel gegeven zowel voor het onderdeel getrouwheid als het onderdeel rechtmatigheid. In het accountantsverslag wordt aangegeven dat de FUMO steeds beter in control is. In het 3e en 4e kwartaal is de verbijzonderde interne controle uitgevoerd en heeft de accountant zijn interimcontrole en verslaglegging gedaan. De voorbereidingen voor de jaarrekeningcontrole zijn getroffen.
Ook dit jaar verstrekt de accountant een goedkeurende controleverklaring op de jaarrekening 2022. Dit betreft zowel de getrouwheid van de jaarrekening als de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties.

In 2022 is voor het eerst een nieuwe tertaal rapportage opzet voor de deelnemers opgesteld. Deze rapportage vindt nu per vier maanden (tertaal) plaats (in plaats van de kwartaalrapportages t/m 2021) en is meer op hoofdlijnen. Deze rapportage is tevens gebaseerd op de nieuwe sturings- en

financieringssystematiek die met ingang van de begroting 2022 van toepassing is. De tertaalrapportages worden in de accountteams besproken.

De ontwikkeling van een Business Intelligence applicatie heeft vertraging opgelopen. Oorzaken hiervoor zijn discontinuïteit in functies door verloop personeel tezamen met onvoldoende capaciteit om dit tussentijds op te vangen. Daarnaast is de FUMO in het realiseren hiervan (techniek) afhankelijk van de provincie Fryslân. Er is hierop een tijdelijke oplossing gerealiseerd door de overzichten en analyses via exportbestanden (in Excel) uit te voeren.

In 2022 is de nieuwe sturings- en financieringssystematiek geïntroduceerd (zie §2.3) en daarmee is het financiële risicoprofiel voor de FUMO flink toegenomen omdat alle uren op nacalculatiebasis verrekend worden. In het 3e en 4e kwartaal is hierop bestuurlijke advisering en besluitvorming georganiseerd om de impact van de lagere productieve urenrealisatie (door zijinstroom, meer inwerken) en daarmee is het dreigende verwachte negatieve resultaat tijdig om te buigen. Dit is met instemming van deelnemers en AB FUMO (besluitvorming 27 oktober 2022) gelukt.

De functie van concern control is niet via een aparte functie van concerncontroller belegd. De taken van een concerncontroller zijn alsnog binnen de FUMO belegd door deze onder te brengen in de functie van financial controllers/adviseurs. De organisatie FUMO is daarmee op control voor de toekomst geborgd omdat de continuïteit (spreiding functie en rol over twee functionarissen) en onafhankelijkheid (rechtstreeks ingangen bij zowel directeur als bij bestuur) voldoende zijn afgedekt.

De organisatie en haar processen zijn efficiënt ingericht en afgestemd op geldende wet- en regelgeving

In 2022 kwamdoor personeelsverloop de functie van functionaris gegevensbescherming vacant. Deze parttimefunctie van zeven uur per week is in het 3e kwartaal ingevuld (externe expertise). Daarbij is een combinatie gemaakt met het beleggen van de functie van CISO (chief Information security officer, 11 uur per week). Er is een effectieve combinatie gemaakt door deze functionarissen te betrekken van dezelfde marktpartij die deze functies aanbiedt aan onze ICT-netwerk leverancier, de provincie Fryslân. Met de ODG en de RUD zijn verkennende besprekingen gevoerd op het gebied van bedrijfsvoering vraagstukken.

Processen zijn Lean en volgens de Omgevingswet ingericht en krijgen blijvend aandacht van kerngebruikers LEEF en applicatiebeheer LEEF. Deze voorbereidingen zijn intensief van aard geweest en zijn door het meermaals uitstellen van de implementatie datum van de Omgevingswet in de tijd gecontinueerd, geactualiseerd en verplaatst.

De FUMO heeft een positief imago bij haar deelnemers en komt positief in het nieuws

In 2022 is gewerkt met het principe van Customer intimacy, waarbij aan deelnemers van de GR een accountteam vanuit de FUMO is verbonden. Op deze wijze vinden regelmatig overleggen plaats met deelnemers. De signalen vanuit deelnemers zijn dat dit goed verloopt en als betekenisvol wordt ervaren.

Social mediagebruik en monitoring is in 2022 (mede in combinatie met de arbeidsmarktcampagne) intensief geweest en hierop zijn goede resultaten geboekt (naamsbekendheid, zoekgedrag en aantal bezoekers). Extra aandacht is geschonken aan het in de media zichtbaar maken van het werk door FUMO (onder andere artikelen kranten, uitzending Omrop Fryslân, nieuwsberichten diverse mediakanalen, persmomenten).

Wet Open Overheid (WOO)

Precies 42 jaar na het inwerking stellen van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) trad op 1 mei 2022 de Wet open overheid (Woo) in werking. Met deze wet is er onder meer een verplichte actieve openbaarmaking van specifiek aangewezen documenten in het leven geroepen. De focus ligt daarnaast op een goede digitale informatiehuishouding, daar waar de Wob voornamelijk zag op reactief handelen op een ingekomen verzoek.

De FUMO heeft in 2022 een projectplan "van Wob naar Woo" opgesteld, waarin is geanalyseerd wat de wet voor ons betekent en welke stappen er ondernomen moeten worden om te komen tot een goede en zorgvuldige implementatie van de Woo. Het MT van de FUMO heeft het projectplan in oktober 2022 vastgesteld, implementatie zal in 2023 plaats vinden.

Inmiddels zijn er duidelijke stappen gezet op het op orde brengen van de informatiehuishouding. Onderdelen zijn het vinden van relevante informatie bij Woo-verzoeken, het anonimiseren maar ook het selecteren van informatie die onder onze actieve openbaarmakingsplicht valt.

Een deel van dit programma hebben we ondergebracht binnen het landelijke IBP-SPUK, "versterken VTH-stelsel" programma. Aanvragen in kader van WOO orden conform deze wet uitgevoerd.

Fraude en continuïteit

Binnen de FUMO wordt aandacht besteed aan het voorkomen van fraude. Zo is er een uitgebreid personeelshandboek, waarin onder meer een gedragscode integriteit en een klokkenluidersregeling is opgenomen. Ook wordt bij nieuwe medewerkers een eed of belofte afgelegd, waarbij in wordt gegaan op integer handelen. Bij nieuwe medewerkers, dan wel inhuur, wordt altijd een VOG gevraagd.

Daarnaast is als gevolg van een organisatieontwikkelingstraject de functie van teamleider geïntroduceerd. De teamleiders fiatteren de uren, verlof en declaraties van de medewerker, waardoor het risico op fraude sterk wordt gereduceerd. Het 4-ogen principe wordt toegepast bij het autoriseren van verplichtingen en financiële handelingen. In de financiële applicatie (Key2fin), de E-HRM applicatie (AFAS) alsook het zaaksysteem (LEEF) zijn autorisatiematrices toegepast waardoor zelfstandige afwikkeling van handelingen die leiden tot een financieel gevolg niet mogelijk is.

De jaarstukken 2022 zijn opgesteld vanuit een continuïteitsveronderstelling. De FUMO is een verplichte GR, waardoor de continuïteit is gewaarborgd .

4.2 Baten en lasten programma Bedrijfsvoering

	Begroting voor wijziging 2022	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022
Programma Bedrijfsvoering			
Lasten			
Personeelslasten	4.592.683	4.592.683	4.292.921
Kapitaallasten	84.500	84.500	82.576
Vaar- en voertuigen	165.370	165.370	168.038
Huisvesting	671.474	671.474	713.870
Administratie	54.037	54.037	47.564
ICT	423.310	423.310	519.660
Implementatiekosten ICT/Project Lis	-	-	-
Implementatiekosten Algemeen/FUMO 2.0	-	-	560.516
Deelnemersbijdrage Implementatiekosten saldo 2020	624.500	624.500	63.984
Implementatie Omgevingswet	75.000	75.000	177.331
Overige kosten	232.706	232.706	407.208
Incidenteel	-	-	-
	6.923.580	**6.923.580**	**7.033.668**
Baten			
Deelnemersbijdragen Basistaken	9.481.945	9.481.945	8.463.276
Deelnemersbijdragen Plustaken	5.332.193	4.795.811	4.900.247
Deelnemersbijdragen Transitiebegroting	624.500	624.500	624.500
Deelnemersbijdragen Collectieve taken	871.931	871.931	1.596.944
Deelnemersbijdragen Implementatie Omgevingswet	75.000	75.000	177.331
Uitgeleend personeel FUMO 2.0			
Overige baten	-	-	26.600
Toegerekende deelnemersbijdrage aan Progr. T&H	- 2.890.855	- 2.497.986	- 2.501.697
Toegerekende deelnemersbijdrage aan Progr. T&V	- 4.129.577	- 4.039.705	- 4.045.706
Toegerekende deelnemersbijdrage aan Progr. SPA	- 2.341.558	- 2.287.917	- 2.291.316
Specifieke uitkering IBP			46.880
	7.023.579	**7.023.579**	**6.997.059**
Resultaat progr. Bedrijfsvoering voor vermogensmutaties	99.999	99.999	- 36.609
- Onttrekkingen aan reserves	-	166.385	166.385
- Toevoegingen aan reserves	-	-	-
	-	**166.385**	**166.385**
Resultaat progr. Bedrijfsvoering na vermogensmutaties	**99.999**	**266.384**	**129.776**

Het programma Bedrijfsvoering sluit af met een voordelig resultaat van € 129.776. In paragraaf 6.5 worden de bedrijfskosten nader geanalyseerd.

Budget implementatiekosten

Er zijn vanuit de transitiebegroting budgetten beschikbaar gesteld voor een tweetal projecten. Hieronder wordt de stand van zaken van deze budgetten weergegeven.

Projectenbudget

Voor het uitvoeren van projecten (exclusief project Omgevingswet) is door het AB FUMO een projectenbudget beschikbaar gesteld. Hiermee is invulling gegeven aan de projectenkalender 2022 (zie hoofdstuk 2 en 3). Voorheen was dit het budget voor het project FUMO 2.0 en het zaaksysteem LEEF. Vanaf de jaarrekening van 2021 zijn deze budgetten samengevoegd in één projectenbudget.

Het AB FUMO heeft in de vergadering van 7 juli 2022 besloten het rekeningresultaat van 2021 van € 120.916 toe te voegen aan dit projectenbudget.

In financiële zin verloopt het project in 2022 als volgt:

	Budget totaal	Uitgaven t/m 2021	Uitgaven 2022	Restant budget ultimo 2022
Projectenbudget	3.562.236	2.823.561	560.516	178.160

Tabel 1: Verloop projectenbudget 2022

Ultimo 2022 resteert € 178.160 van het budget van € 3.352.236. Dit budget zal ingezet worden om de projecten op de projectenkalender af te ronden. De uitgaven in 2022 waren € 560.516. Dit betrof voor ca. € 370.000 kosten voor interne uren van medewerkers uit het primaire proces van de FUMO en voor ca. € 190.000 de kosten van externe projectleiding diverse deelprojecten. De uren die hieraan besteed zijn door medewerkers van afdeling bedrijfsvoering, zijn reeds gedekt in het programma bedrijfsvoering.

Bovenstaand project wordt gefinancierd uit de transitiebegroting, die vanaf 2019 onderdeel uitmaakt van de begroting. In paragraaf 6.3, onder de overlopende passiva, wordt toegelicht hoe de transitiebegroting, en daarmee ook de financiering van de genoemde projecten, is verwerkt in de jaarstukken 2022.

Budget Omgevingswet
In de begrotingswijzing 2019 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de implementatie van de Omgevingswet. In totaliteit is € 570.000 beschikbaar gesteld, verdeeld over drie jaren. Vanaf 2022 is jaarlijks een budget van € 75.000 opgenomen voor dit project.

In 2022 is voor een bedrag van € 177.331 aan kosten gemaakt. Dit betrof kosten van een externe projectleider en toegerekende kosten van interne uren die medewerkers van de FUMO aan dit project hebben besteed.

Een inhoudelijke toelichting hierop is opgenomen in hoofdstuk 3. Hieronder is het financiële overzicht van dit budget opgenomen. Hieruit blijkt dat het budget is overschreden. De dekking hiervoor is opgenomen in de begrotingswijziging 2023, die begin februari 2023 voor zienswijze aan de deelnemers van de FUMO is verstuurd. Deze procedure is conform het besluit van het AB FUMO van 27 oktober 2022.

Verloop budget implementatie Omgevingswet	
Budget:	
Budget 2019	€ 123.000
Budget 2020	€ 308.000
Budget 2021	€ 139.000
Budget 2022	€ 75.000
Totaal budget	**€ 645.000**
Kosten:	
2019	€ 75.434
2020	€ 172.735
2021	€ 291.921
2022	€ 177.331
Totaal kosten	**€ 717.421**
Nog beschikbaar	**-€ 72.421**

4.3 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	Begroting voor wijziging 2022	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022
Onvoorzien	100.000	100.000	63.373
Financiële baten	-	-	21.235
Financiële lasten	-	-	3.007
	- 100.000	**- 100.000**	**- 45.145**

De post onvoorzien wordt nader toegelicht bij de toelichting op de staat van baten en lasten in hoofdstuk 6.

De FUMO heeft een langlopende lening van € 3 mln. € 2.4 mln. hiervan is vrij opneembaar. Aangezien in de eerste helft van 2022 sprake was van een negatieve rente, is tot en met augustus het volledige bedrag opgenomen. Dit heeft geleid tot een rentebate. Ook wordt vanaf 14 september 2022 rente vergoed over het saldo van het schatkistbankieren. Ook dit leidt tot een rentebate voor de FUMO.

5 Paragrafen

5.1 Bedrijfsvoering

Voor een toelichting op het programma bedrijfsvoering wordt verwezen naar paragraaf 4.1.

5.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf wordt beschreven in welke mate de weerstandscapaciteit toereikend is om eventuele risico's op te vangen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, op te kunnen vangen. Hiervoor is de algemene reserve en de post onvoorzien beschikbaar. Als blijkt dat deze capaciteit niet voldoende is om de gekwantificeerde risico's die zich kunnen voordoen te dekken dan is de FUMO aangewezen op een extra bijdrage van de deelnemers.

Bepalingen in de Gemeenschappelijke regeling FUMO

In artikel 29 van de GR FUMO zijn bepalingen opgenomen over de vorming van een weerstandsvermogen. Een batig rekeningsaldo wordt toegevoegd aan het weerstandsvermogen, dat ten hoogste 10% van de jaaromzet bedraagt. Voor zover het batig saldo van enig jaar leidt tot een weerstandsvermogen van meer dan 10% van de jaaromzet, wordt het meerdere uitgekeerd aan de deelnemers naar rato van de bijdragen van de deelnemers. Een nadelig rekeningsaldo in enig jaar wordt ten laste gebracht van de deelnemers naar rato van hun bijdragen voor zover het niet geheel of gedeeltelijk ten laste van het weerstandsvermogen kan worden gebracht.

Nota weerstandsvermogen

Begin 2018 is een nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement met een geactualiseerde risico-inventarisatie opgesteld waarin de uitgangspunten voor het bepalen van de noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen zijn aangegeven. In het AB FUMO van 29 maart 2018 is de nota vastgesteld. Begin 2023 is een risico-inventarisatie uitgevoerd (zie bijlage 1). Hieruit blijkt dat de FUMO een weerstandsvermogen nodig heeft van € 1.102.500. Ultimo 2022 wordt hieraan voldaan met een weerstandsvermogen van € 1.134.743.

Kengetallen

In het BBV staat dat er in de jaarstukken enkele kengetallen moeten worden opgenomen.
De kengetallen staan in onderstaande tabel.

Kengetallen

	2022
Netto schuld quote	-4%
Netto schuld quote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-4%
Solvabiliteitsratio	24%
Structurele exploitatieruimte	0%

Deze kengetallen geven enig inzicht in de financiële positie en de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de organisatie.
De netto schuldquote geeft een beeld van het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Bij de "netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen" worden ook de

verstrekte leningen meegenomen. Een negatieve schuldquote geeft in feite aan dat er per saldo geen sprake is van een schuld. Over 2022 is dit bij de FUMO het geval.

De solvabiliteitsratio wordt berekend als het percentage van het totale eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen van de GR. Dit geeft inzicht in de mate waarin de GR in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Doordat het balanstotaal in 2022 is gedaald, mede als gevolg van het grotendeels aflossen van de lening, stijgt de solvabiliteit.

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan of de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Dit wordt in het kengetal als percentage van de totale baten uitgedrukt. Dit kengetal zegt in feite iets over het structurele jaarrekeningsaldo, d.w.z. zonder alle incidentele baten en lasten. De wijze waarop de FUMO wordt gefinancierd (GR) maakt dat de structurele baten en lasten per definitie met elkaar in evenwicht zijn. Dit maakt dat de structurele exploitatieruimte als 0% wordt aangemerkt.

5.3 Financiering

De FUMO is als gemeenschappelijke regeling op basis van de Wet financiering decentrale overheden (FIDO) verplicht om in de begroting en de jaarrekening een paragraaf financiering op te nemen. Daarin worden ontwikkelingen opgenomen over de kasgeldlimiet, de rente-risiconorm, de verwachte af- of toename van geldleningen of uitzettingen en het beleid ten aanzien van treasury.

De FUMO wordt gefinancierd door de deelnemersbijdragen die per kwartaal vooruit worden betaald. Voor eventuele investeringen kunnen daarnaast leningen worden aangetrokken. Eind november 2017 is een lening van € 2,5 miljoen aangetrokken om het ontwikkelprogramma FUMO 2.0 en de uitgaven van het automatiseringsproject LIS (LEEF-informatiesysteem) te financieren. Dit betrof een lening van drie jaren, die eind november 2020 afliep. Omdat er nog steeds sprake is van kosten die de FUMO voorfinanciert, zoals investeringen en kosten van ontwikkelprogramma's, is eind 2020 besloten de lening te continueren, waarbij de hoofdsom met € 0,5 miljoen is verhoogd.

De lening betreft een zogenaamde roll over lening en heeft een looptijd van 3 jaar. Van het bedrag van € 3,0 miljoen is gedurende deze looptijd een bedrag van € 600.000 niet aflosbaar. De nieuwe leenovereenkomst is begin 2021 ondertekend.

Omdat de rente variabel is en er in de eerste helft van 2022 sprake was van een negatieve rente, was toen het volledige bedrag aangetrokken. Toen de rente steeg en positief werd, is de lening afgelost, op het niet aflosbare deel na.

De kasgeldlimiet betreft het bedrag dat de FUMO kortlopend mag financieren voor het doen van investeringen. Volgens de Uitvoeringsregeling van de Wet FIDO is dit een percentage van 8,2% van de begroting. Dit komt overeen met circa € 1,4 miljoen. Deze ruimte is tot nog toe niet gebruikt.

In het Treasurystatuut is aangegeven op welke wijze wordt omgegaan met het aantrekken en uitzetten van geldmiddelen. Dit beleid houdt o.a. in dat geldleningen alleen worden aangegaan voor de taken van de FUMO en voor zover er geen andere financieringsbronnen (bijvoorbeeld reserves) aanwezig zijn.

Het drempelbedrag voor het schatkistbankieren, het totaal aan middelen dat een decentrale overheid maximaal buiten de schatkist mag aanhouden, bedraagt 2% van het begrotingstotaal, waarbij het drempelbedrag minimaal € 1.000.000 bedraagt. Het drempelbedrag is vastgelegd in artikel 7 lid 2 van de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden.

6 Jaarrekening 2022

6.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening 2022 is opgesteld op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de financiële verordening en de hieraan gerelateerde nota's over de financiële spelregels.

Algemene grondslagen

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's, die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.
Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen, c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten en gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt.

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding[8] van onze organisatie zich een oordeel vormt over belangrijke financieel gerelateerde zaken. Op basis hiervan kunnen schattingen gemaakt worden, die gebruikt worden voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Inherent aan het maken van schattingen is dat de werkelijke uitkomst kan afwijken. De jaarrekening is opgesteld vanuit de continuïteitsveronderstelling en ingericht conform het BBV, inclusief de wijzigingen die daarin met ingang van 2018 voor gemeenschappelijke regelingen van kracht zijn geworden (presentatie overhead). Er zijn in de grondslagen verder geen wijzigingen ten opzichte van voorgaande jaren.

Balans

Op de balans zijn alleen de posten opgenomen die bij de FUMO aanwezig zijn. Bij het opstellen van de jaarrekening 2022 is uitgegaan van het vastgestelde financiële beleid zoals opgenomen in de Financiële verordening en het Treasurystatuut.

[8] Het dagelijks bestuur van de FUMO

Activa

Vaste Activa

Artikel 59 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investeringen die op enige wijze kunnen leiden tot, of bijdragen aan het verwerven van inkomsten, zijn investeringen met economisch nut. De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend is niet relevant voor de classificatie.
De afschrijvingen worden conform de door het AB FUMO vastgestelde afschrijvingstermijnen[9] berekend. De afschrijving begint te lopen vanaf 1 januari van het jaar na oplevering van de investering. Er worden geen rentelasten toegerekend.

Materiële vaste activa met economisch nut

Materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingprijs.
De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen:

- Technische installaties in bedrijfsgebouwen: 15 jaar
- Veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen; kantoormeubilair: 10 jaar
- Software; automatiseringsapparatuur; telefooninstallaties: 3 tot 5 jaar
- Verbouwingen, termijn afhankelijk van looptijd huurcontract, Inclusief optietermijn verlenging: 1 tot 10 jaar
- Voertuigen: 8 jaar
- Meetapparatuur: 5 jaar

Investeringen met een verkrijgingprijs van minder dan € 10.000 worden niet geactiveerd.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

De FUMO kent geen investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa bestaan uit vorderingen op medewerkers en zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vlottende activa

Vlottende activa bestaan uit de voorraden, de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar (voor zover aanwezig), de liquide middelen en de overlopende activa. De voorraden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingprijs. Vorderingen, overlopende activa en liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

[9] Deze zijn opgenomen in de financiële verordening.

Passiva

Passiva worden ingedeeld in vaste en vlottende passiva.

Vaste passiva

Onder vaste passiva wordt verstaan het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer (voor zover aanwezig). Het eigen vermogen bestaat uit reserves (voor zover aanwezig) en het resultaat na bestemming volgend uit de programmarekening. Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden verantwoord conform de besluiten van het AB FUMO. Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves (voor zover aanwezig) worden verantwoord in de programmarekening. Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. Voorzieningen worden gevormd wegens:

a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten;
b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
d. van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Vlottende passiva

Onder vlottende passiva zijn opgenomen voorschotbedragen van overheden en netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar. De kortlopende schulden en de overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Waarborgen en garantstellingen

De FUMO kent geen waarborgen en garantstellingen.

6.2 Balans per 31 december 2022

ACTIVA		31-12-2022		31-12-2021
Vaste activa				
Materiële vaste activa		577.995		660.571
- investeringen met een economisch nut	577.995		660.571	
Financiële vaste activa		10.792		7.759
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	-		-	
- Overige langlopende leningen	10.792		7.759	
Totaal vaste activa		**588.787**		**668.330**
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		4.171.331		5.929.872
- Vorderingen op openbare lichamen	985.888		1.515.512	
- Overige vorderingen	3.224		44.233	
- Rekening courant verhouding met het Rijk	3.182.218		4.370.128	
Liquide middelen		29.411		9.434
- Kassaldi	40		295	
- Banksaldi	29.371		9.139	
Overlopende activa.		240.934		94.648
- overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	240.934		94.648	
Totaal vlottende activa		**4.441.675**		**6.033.954**
Totaal Activa		**5.030.462**		**6.702.284**

PASSIVA		31-12-2022		31-12-2021
Vaste passiva				
Eigen vermogen		1.206.775		1.422.045
- Algemene reserve	1.134.743		1.301.128	
- Gerealiseerde resultaat	72.032		120.916	
Voorzieningen		28.645		22.268
- Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	28.645		22.268	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		-		600.000
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	-		600.000	
Totaal vaste passiva		**1.235.420**		**2.044.313**
Vlottende passiva				
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		2.929.615		3.677.436
- Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	600.000		2.400.000	
- Overige schulden	2.329.615		1.277.436	
Overlopende passiva		865.427		980.535
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	107.076		637.532	
- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren;	758.351		343.004	
- Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.	-		-	
Totaal vlottende passiva		**3.795.042**		**4.657.971**
Totaal Passiva		**5.030.462**		**6.702.284**

6.3 Toelichting op de balans

6.3.1 Activa

Vaste activa

Tot de vaste activa behoren de materiële, immateriële en de financiële vaste activa.
Immateriële vaste activa (bijvoorbeeld geactiveerde kosten van geldleningen) behoren tot de vaste activa, maar deze komen bij de FUMO niet voor. Derhalve worden alleen de financiële vaste activa en materiële vaste activa gepresenteerd.

Materiële vaste activa

De FUMO heeft in 2022 niet geïnvesteerd in materiële vaste activa.

De specificaties per balansdatum en het verloop van de boekwaarden van de materiële vaste activa blijken uit het volgende overzicht.

	Boekwaarde 31-12-2021	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Boekwaarde 31-12-2022
Bedrijfsgebouwen	566.934	-	-	58.027	508.907
Vervoermiddelen	17.355	-	-	2.479	14.876
Machines, apparaten en installaties	76.282	-	-	22.070	54.212
Totaal	660.571	-	-	82.576	577.995

Financiële vaste activa

In 2019 is de FUMO gestart met een fietsplan voor haar werknemers. Zij kunnen op rekening van de FUMO een fiets kopen en deze gedurende 3 jaren via een inhouding op het salaris afbetalen.

	Boekwaarde 31-12-2021	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen/af-lossingen	Boekwaarde 31-12-2022
Overige langlopende leningen	7.759	10.440	0	7.407	10.792
Totaal	7.759	10.440	0	7.407	10.792

Vlottende activa

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De post vorderingen op openbare lichamen bestaat voornamelijk uit vorderingen op deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling en te vorderen BTW.
De post Ministerie van Financiën heeft betrekking op het saldo van de rekening van het schatkistbankieren bij het Ministerie van Financiën.
De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Boekwaarde		Balanswaarde	Balanswaarde
	31-12-2022	Voorziening oninbaarheid	31-12-2022	31-12-2021
Vorderingen op openbare lichamen	985.888	0	985.888	1.516.147
Overige vorderingen	3.224	0	3.224	43.597
FUMO Bank: Ministerie van Financien 21444	3.182.218	0	3.182.218	4.370.128
Totaal	4.171.331	0	4.171.331	5.929.872

Vorderingen op openbare lichamen

	Balanswaarde
	31-12-2022
Vorderingen op overige openbare lichamen	900.025
Voorziening oninbaarheid	0
Te vorderen BTW	85.863
Totaal	985.888

De vorderingen op openbare lichamen zijn gedaald ten opzichte van het voorgaand jaar. De vorderingen op openbare lichamen bestaan voornamelijk uit de afrekeningen die aan de deelnemers verstuurd zijn inzake de nacalculatie van de werkelijke bestede uren ten opzichte van de begrote uren.

Schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren		
Begrotingsbedrag verslagjaar		16.959.025
Drempelbedrag 2% van begrotingsbedrag	339.181	
Het drempelbedrag is echter nooit lager dan:	1.000.000	

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden	197.109	68.226	239.037	32.389
Ruimte onder het drempel bedrag	802.891	931.774	760.963	967.611

In beginsel moeten alle overtollige middelen in de schatkist worden aangehouden, tenzij deze middelen onder het drempelbedrag gerekend kunnen worden. Voor de FUMO geldt een drempelbedrag van € 1.000.000. Uit bovenstaande tabel blijkt de drempelbedragen niet worden overschreden.

De balanspost Liquide middelen kent drie componenten:

1. Kassaldi: Dit betreft het saldo contant geld voor het doen van kleine uitgaven.
2. Rabobanknummer 1: Dit betreft de gewone lopende rekening van de FUMO.
3. Rabobanknummer 2: Dit betreft de bankrekening voor het opnemen en storten van contant geld.

Het saldo van de liquide middelen is als volgt opgebouwd:

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Kassaldi	40	295
Rabobank 1	27.637	7.497
Rabobank 2	1.734	1.642
Totaal	29.411	9.434

Overlopende activa

Onder de overlopende activa worden de nog te ontvangen bedragen, de vooruitbetaalde bedragen en de vordering op de deelnemers inzake de implementatiekosten Omgevingswet opgenomen. Een en ander geeft voor de overlopende activa het volgende totaalbeeld:

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Overige nog te ontvangen bedragen	87.350	60.426
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	153.584	34.221
Totaal	240.934	94.648

Van deze posten volgt hieronder een korte toelichting voor de belangrijkste bestanddelen.

Nog te ontvangen bedragen

- € 14.928 heeft betrekking op rente over het 4e kwartaal met betrekking tot schatkistbankieren, die in 2023 ontvangen is, maar betrekking heeft op 2022.
- € 72.421 heeft betrekking op het project Omgevingswet. In paragraaf is toegelicht dat het budget voor de Implementatie Omgevingswet met € 72.421 is overschreden. De vordering die hier betrekking op heeft, is opgenomen onder de 'nog de ontvangen bedragen'.

Vooruitbetaalde bedragen

Dit betreft vooruitbetaalde kosten, zoals licentiekosten, die betaald zijn in 2022, maar betrekking hebben op 2023.

6.3.2 Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het positieve resultaat van boekjaar 2021 ad € 120.916 is in 2022 na goedkeuring door het AB FUMO toegevoegd aan het projectenbudget.

Over 2022 is een positief resultaat gerealiseerd van € 72.032. Dit is opgevoerd alsnog te bestemmen resultaat.

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Algemene reserve	1.134.743	1.301.128
Bestemmingsreserves	0	0
Nog te bestemmen resultaat	72.032	120.916
Totaal	1.206.775	1.422.044

Het verloop in 2022 wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2021	Toevoeging	Onttrek-king	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van afschrij-vingen	Boekwaarde 31-12-2022
FUMO Algemene reserve	1.301.128	-	166.385	-	-	1.134.743
Totaal	1.301.128	-	166.385	-	-	1.134.743

In 2022 is € 166.385 onttrokken uit de algemene reserve. Dit is conform het besluit van het AB FUMO over de begrotingswijziging 2022 op 7 juli 2022.

Voorzieningen

In 2018 is een voorziening gevormd voor een eventuele verplichting indien een medewerker na 2 jaar ook een derde jaar recht heeft op WW. In de CAO is afgesproken dat werknemers deze premie betalen. Het bedrag dat in 2022 is toegevoegd aan de voorziening is gelijk aan de ingehouden premies op de werknemers.

Het verloop van de voorziening in 2022 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2021	Toevoeging	Vrijval	Aan-wending	Boekwaarde 31-12-2022
Voorziening Premie reparatie 3e jaar WW	22.268	6.377	-	-	28.645
Totaal	22.268	6.377	-	-	28.645

Vaste schulden met een rente typische looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Onderhandse leningen - openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	-	600.000
Totaal	-	600.000

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar over het jaar 2022:

	Saldo 31-12-2021	Vermeer-deringen	Verminder ingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2022
Roll over lening NWB	600.000	-	600.000	-	-
Totaal	600.000	-	600.000	-	-

In 2023 is € 2.400.000 van de totale lening van € 3.000.000 afgelost. Het niet aflosbare deel van de lening betrof € 600.000, maar aangezien de looptijd van de lening eindigt per 30 november 2023, is er ultimo 2022 geen sprake meer van schulden met een looptijd langer dan eén jaar.

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	2.929.615	3.677.436
Overlopende passiva	865.427	980.535
Totaal	3.795.042	4.657.971

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

Deze post bestaat uit 3 onderdelen:

1. De post Handelscrediteuren: Deze bestaat uit diverse facturen die per balansdatum open stonden.
2. De post Belastingdienst: Dit betreft de heffingen met betrekking tot de salarisgang van december 2022.
3. De post Kasgeldleningen van openbare lichamen. In 2022 is € 2.400.000 van de roll over lening van € 3.000.000 bij de Nederlandse Watersc/hapsbank afgelost. € 600.000 is gedurende de looptijd (3 jaar) niet aflosbaar. Aangezien de looptijd eindigt per 30 november 2023, is deze gepresenteerd onder de vlottende activa.

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Handelscrediteuren	2.319.926	1.276.295
Belastingdienst	9.689	1.141
Kasgeldlening NWB	600.000	2.400.000
	2.929.615	3.677.436

Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan uit:

1. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume: deze bestaat uit diverse facturen met een totaalbedrag van ca. € 107.000.
2. Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen. In 2022 zijn onder andere bijdragen ontvangen voor:
   a. Saldo implementatiekosten. Hieronder wordt hierop een nadere toelichting gegeven. Dit betreft een bedrag van € 178.160.
   b. Warme overdracht bodemtaken. Het resterende saldo aan uren is doorgeschoven naar 2023. Dit betreft een bedrag van € 53.334.

c. Het niet-bestede deel van de ontvangen voorschotten inzake specifieke uitkeringen:
   a. Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht (€ 404.642)
   b. Specifieke Uitkering (SPUK) Omgevingsdiensten Uitvoering IBP (€ 122.215)

Alle vooruit ontvangen bedragen hebben betrekking op van Nederlandse overheidslichamen ontvangen bedragen.

Verwerking implementatiekosten

Vanaf 2019 is de transitiebegroting als onderdeel van de begroting van de FUMO opgenomen. In 4 gelijke jaarlijkse bijdragen worden middelen beschikbaar gesteld ter dekking verschillende posten. Hieronder is de oorspronkelijke transitiebegroting in tabelvorm opgenomen.

Transitiebegroting (Bedragen x € 1000)	2019	2020	2021	2022	Totaal transitiebegroting
Lasten					
Loonkosten primair proces (productiviteit)	167	56	-	-	223
Loonkosten primair proces (flexibele schil)	226	226	-	-	452
Extra onvoorzien	60	60	60	-	180
Opbouwen weerstandsvermogen	327	327	327	-	981
Implementatiekosten (oud)	647	453	453	453	2.006
Totaal lasten exclusief indexering	1.427	1.122	840	453	3.842
Indexering	-	28	31	32	91
Totaal lasten inclusief indexering	**1.427**	**1.150**	**871**	**485**	**3.933**
Bijdrage per jaar (gedurende 4 jaar)					**983**

Het AB FUMO heeft in de vergadering van juli 2020 besloten het rekeningresultaat van 2019 in mindering te brengen op de vordering uit hoofde van de transitiebegroting. Ook is besloten om de laatste tranche van het opbouwen van het weerstandsvermogen te laten vervallen, omdat het weerstandsvermogen eerder op het op basis van de risicoanalyse benodigde niveau is. Dit heeft geleid tot een bijstelling van de transitiebegroting. De bijgestelde transitiebegroting is hieronder weergegeven.

Transitiebegroting (Bedragen x € 1000)	2019	2020	2021	2022	Totaal transitiebegroting
Lasten					
Loonkosten primair proces (productiviteit)	167	56	0	0	223
Loonkosten primair proces (flexibele schil)	226	226	0	0	452
Extra onvoorzien	60	60	60	0	180
Opbouwen weerstandsvermogen	327	327	0	0	654
Implementatiekosten (oud)	647	453	453	453	2.006
Resultaatsbestemming 2019			-196	-196	-391
Totaal lasten exclusief indexering	1.427	1.122	318	258	3.124
Indexering	0	28	31	32	91
Totaal lasten inclusief indexering	**1.427**	**1.150**	**349**	**290**	**3.215**
Bedrage oorspronkelijk	983	983	983	983	3.933
Bijstelling opbouw weerstandsvermogen			-164	-164	-327
Aflossing resultaatsbestemming 2019			-196	-196	-391
Bijgestelde bijdrage	**983**	**983**	**624**	**624**	**3.215**

Gezien de egalisatie van de deelnemersbijdrage, is de totale bijdrage gedurende de gehele looptijd van de transitiebegroting weliswaar in evenwicht met de (begrote) lasten, per jaarschijf kan hier echter wel een verschil ontstaan.

In de toelichting op het programma bedrijfsvoering (§ 4.2) is aangegeven dat de budgetten van FUMO 2.0 en Lis/ LEEF zijn samengevoegd. In onderstaande overzichten worden deze samengevoegde

budgetten gepresenteerd als 'projectenbudget'. Het verloop van de vordering van de transitiebegroting is in 2022 als volgt.

	Saldo 1-1-2015	AF: Aflossing tm 2021	BIJ: Uitgaven tm 2021	Saldo 31-12-2021	AF: Aflossing 2022	BIJ: Uitgaven 2022	AF: Resultaats-bestemming 2021	Saldo 31-12-2022
Projectenbudget	2.317.350	5.835.638	3.525.028	6.740	624.500	560.516	120.916	-178.160
				Verschil tussen aflossing en uitgaven 2022		63.984		
							Mutatie saldo	184.900

Hieruit blijkt dat het saldo van de vordering op de deelnemers inzake de implementatiekosten met € 184.900 is gedaald. Per saldo is er daarom geen sprake meer van een vordering, maar van een schuld, waardoor verantwoording plaatsvindt onder de overlopende passiva. In totaal zijn de uitgaven in 2022 € 560.516.

De bijdrage voor implementatiekosten is € 624.500. Dit bedrag is gelijk aan het bedrag dat genoemd is in de transitiebegroting. De werkelijke kosten die in 2022 zijn gemaakt aan implementatiekosten zijn € 560.516. Het saldo tussen de bijdrage en de werkelijke kosten bedraagt dus € 63.984, welke in mindering gebracht is op de vordering op de deelnemers inzake de implementatiekosten.

Daarnaast heeft het AB FUMO op 7 juli 2022 besloten het rekeningresultaat van 2021 toe te kennen als projectenbudget. Dit bedrag is verrekend met de transitiebegroting, waardoor ultimo 2022 per saldo een schuld van € 178.160 resteert.

				Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume				107.076	637.532
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren				758.351	343.004
Totaal				865.427	980.535

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

De FUMO is een aantal langlopende verplichtingen aangegaan. Deze zijn als volgt te specificeren:

- Dienstverleningsovereenkomst met de provincie Fryslân: Duur 6 jaar tot 1 januari 2025, bedrag per jaar circa € 615.000;
- Dienstverleningsovereenkomst met de gemeente Leeuwarden inzake huisvesting: Duur 11 jaar tot 1 januari 2026, bedrag per jaar circa € 590.000;
- Dienstverleningsovereenkomst met de gemeente Leeuwarden inzake P&O-taken: Duur 7 jaar tot 1 januari 2024, bedrag per jaar circa € 100.000;
- Contract Century Autolease: Duur 6 jaar t/m 2021, bedrag per jaar ca. € 131.957. Eind 2021 zijn onder deze overeenkomst leasecontracten voor 6 jaar afgesloten;
- Contract SBA (zaaksysteem): Duur 4 jaar t/m 2021, met een jaar, bedrag per jaar ca. € 75.000. Dit contract wordt jaarlijks met een jaar verlengd.

6.4 Het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2022

Overzicht van baten en lasten	Begroting voor wijziging 2022	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022
Lasten			
Personeelslasten	14.898.125	14.528.128	14.610.978
Kapitaallasten	84.500	84.500	85.583
Vaar- en voertuigen	165.370	165.370	168.038
Huisvesting	671.474	671.474	713.870
Administratie	54.037	54.037	47.564
ICT	423.310	423.310	519.660
Overige kosten	232.705	232.705	466.603
Saldo implementatiekosten	-	-	560.516
Deelnemersbijdrage Implementatiekosten saldo 202(	624.500	624.500	63.984
Implementatie Omgevingswet	75.000	75.000	177.331
Onvoorzien	100.000	100.000	63.373
Totale lasten	**17.329.021**	**16.959.024**	**17.477.500**
Baten			
Deelnemersbijdragen basistaken	9.481.945	9.481.945	8.463.276
Brikstaken	286.086	286.086	266.947
Deelnemersbijdragen plustaken	5.332.193	4.795.811	4.900.247
Deelnemersbijdragen Transitiebegroting	624.500	624.500	624.500
Deelnemersbijdragen collectieve taken	871.931	871.931	1.596.944
Deelnemersbijdragen Impl. Omgevingswet	75.000	75.000	177.331
Uitgeleend personeel	-	-	76.173
Inkomsten specifieke uitkeringen			55.715
Extra taken projecten	657.367	657.367	1.174.178
Overige baten	-	-	26.600
Rentebaten	-	-	21.235
Totale baten	**17.329.022**	**16.792.640**	**17.383.147**
Resultaat gewone bedrijfsvoering	1 -	166.384 -	94.353
Vermogenssituaties			
Onttrekking aan reserves	-	166.385	166.385
Toevoeging aan reserves	0	0	-
Resulaat vermogenssituaties	**-**	**166.385**	**166.385**
Resultaat na vermogenssituaties	**1**	**1**	**72.032**

6.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

6.5.1 Toelichting op de lasten

Personeelslasten

De personeelslasten zijn als volgt te specificeren:

	Begroting voor wijziging 2022	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022
Salaris management	1.162.528	1.162.528	1.115.126
Salarissen bedrijfsvoering	1.895.237	1.895.237	1.716.223
Salarissen primair proces	8.004.276	7.644.924	6.986.390
Dienstverleningsovereenkomst provincie en gem. Leeuwarden	783.530	783.530	791.692
Uitkeringen UWV	-	0	-45.861
Detachering Wetterskip	28.000	28.000	36.560
Vorming en opleiding	263.742	256.555	288.821
Secundaire arbeidsvoorwaarden	132.505	129.047	116.394
Inhuur vervangend personeel	2.145.052	2.145.052	3.463.421
Reiskosten Woon-werk/ thuiswerkvergoeding	190.000	190.000	93.706
Budget OR	25.000	25.000	8.123
Dienstkleding/beschermingsmiddelen	33.255	33.255	29.998
Reis- en verblijfkosten	35.000	35.000	13.190
Outplacement	200.000	200.000	- 2.807
	14.898.125	**14.528.128**	**14.610.978**

Toelichting:
De totale overschrijding op de personeelskosten bedraagt € 82.850. Dit is een afwijking van 0.6%.

De kosten voor salarissen van medewerkers in dienst van de FUMO waren lager dan begroot. De kosten voor inhuur van vervangend personeel waren hoger. Zowel bij de afdelingen in het primaire proces, als bij management en bedrijfsvoering, is meer gebruik gemaakt van externe inhuur. Bij de toelichting op het programma is dit al nader verklaard.

In onderstaande tabel worden de salariskosten en kosten inhuur in samenhang bekeken ten opzichte van de begroting (na wijziging).

	Salarissen		Kosten inhuur		Totaal		
Omschrijving	Begroot	Werkelijk	Begroot	Werkelijk	Begroot	Werkelijk	Verschil
Primair proces	7.644.924	6.986.390	1.977.478	3.036.738	9.622.402	10.023.128	400.726
Bedrijfsvoering & management	3.057.765	2.831.350	167.575	426.683	3.225.340	3.258.032	32.692
Totaal	**10.702.689**	**9.817.740**	**2.145.053**	**3.463.421**	**12.847.742**	**13.281.160**	**433.418**

Salarissen en kosten inhuur primair proces

Het totaal van de salarissen en kosten inhuur van het primaire proces overschrijdt de begroting met ruim € 400.000. Dit wordt veroorzaakt door een hogere formatie en een hogere flexibele schil. Deze kosten worden (deels) gedekt uit extra inkomsten, zoals het projectenbudget en aanvullende opdrachten van deelnemers. Dit is toegelicht in paragraaf 3.3.2.

Salarissen en kosten inhuur management en bedrijfsvoering

Bij het programma bedrijfsvoering is sprake van een lichte overschrijding. De salariskosten blijven ruim binnen de begroting en bij de kosten voor inhuur is sprake van een overschrijding. Deze overschrijding wordt vooral veroorzaakt door externe inhuur voor de positie van teamleiders. Wegens het vertrek van vaste teamleiders, zijn deze posities tijdelijk extern ingevuld.

Dienstverleningsovereenkomst provincie Fryslân en gemeente Leeuwarden

	Begroot	Werkelijk	Verschil
DVO provincie Fryslân	692.000	700.508	8.508
DVO gemeente Leeuwarden	91.530	91.184	- 346
Totaal	**783.530**	**791.692**	**8.162**

De werkelijke kosten liggen in lijn met de begroting.

Vorming en opleiding
In de begroting is een bedrag voor vorming en opleiding opgenomen dat correspondeert met 2% van de loonsom. De kosten in 2022 waren hoger dan begroot. Dit komt vooral doordat opleidingen zijn ingehaald, die tijdens de corona-periode niet door konden gaan. Ook zijn er relatief veel onervaren medewerkers gestart bij de FUMO, die verhoudingsgewijs meer scholing behoeven dan ervaren medewerkers.

Secundaire arbeidsvoorwaarden
De lasten zijn geraamd op 1,2% van de loonsom, zijnde € 129.047. Besteed is een bedrag van € 116.394. De uitgaven hadden betrekking op zaken die samenhangen met 'goed werkgeverschap' van de FUMO, zoals kerstpakketten en attenties voor de medewerkers.

Reiskosten woon-werk
De reiskosten woon-werk zijn fors lager dan begroot. Ook al waren de corona-maatregelen het grootste deel van 2022 niet meer van toepassing, toch is voor een aanzienlijk deel van de medewerkers van de FUMO (gedeeltelijk) thuiswerken de norm geworden. In de Cao, die begin 2022 definitief is geworden, is een thuiswerkvergoeding opgenomen. Deze thuiswerkvergoeding vervangt de reiskostenvergoeding op dagen dat thuisgewerkt wordt. De kosten voor deze thuiswerkvergoeding zijn lager dan de vergoeding woon-werk verkeer, waardoor de totale kosten lager zijn dan begroot.

Budget OR
De werkelijke kosten zijn binnen het beschikbare budget gebleven.

Reis- en verblijfskosten
Onder deze post worden voornamelijk kosten verantwoord van dienstreizen naar de Waddeneilanden, hotelovernachtingen en reiskosten voor cursusbezoek. De kosten van NS-businesscards, waarmee medewerkers dienstreizen maken, worden ook onder deze post verantwoord. De werkelijke reis- en verblijfskosten zijn lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat ook vergaderingen en overleggen vaker digitaal plaatsvinden waardoor medewerkers minder dienstreizen maken.

Outplacement
Het budget voor outplacement is in 2022 niet aangesproken.

Kapitaallasten

	Begroting voor wijziging 2022	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022
Aanpassingen kantoor Grou	62.000	62.000	58.027
Motorboot	-	-	2.479
Meetappartuur	22.500	22.500	22.070
Rente	-	-	3.007
	84.500	**84.500**	**85.583**

Op totaalniveau liggen de kapitaallasten in lijn met de begroting.

Vaar- en voertuigen

	Begroting voor wijziging 2022	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022
Lease + huur	165.370	165.370	101.954
Brandstof	-	-	21.986
Belasting	-	-	438
Verzekering	-	-	385
Kosten dienstreizen	-	-	36.687
Overige goederen en diensten	-	-	1.430
kosten fietsen	-	-	5.158
	165.370	**165.370**	**168.038**

De FUMO maakt gebruik van leaseauto's. In 2022 is de FUMO (deels) overgegaan op elektrische auto's. Daarnaast hebben medewerkers de mogelijkheid om dienstreizen met eigen auto te declareren. De totale kosten liggen in lijn met de begroting.

Huisvesting

De kosten voor huisvesting kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Begroting voor wijziging 2022	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022
Huur	367.502	367.502	394.432
Energie- en servicekosten	38.787	38.787	767
Overige huisvestingskosten	265.185	265.185	318.671
	671.474	**671.474**	**713.870**

De totale huisvestingskosten zijn hoger dan begroot.

Onder de post "Overige huisvestingskosten" zijn de kosten van facilitaire ondersteuning, die door de gemeente Leeuwarden wordt verzorgd, geraamd. Hieronder vallen de kosten van de huismeester (2 fte), de schoonmaak van gebouw en inventaris (de gemeente Leeuwarden heeft hiervoor een contract met Caparis), de koffie- en theevoorziening, beveiliging en een door de gemeente Leeuwarden te beheren post onvoorzien.

De kosten zijn onder andere hoger uitgevallen vanwege enkele kleine aanpassingen die aan het pand zijn gedaan en vanwege het opwaarderen van de kantine.

Administratie
De kosten voor administratie zijn als volgt te specificeren:

	Begroting voor wijziging 2022	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022
Accountantskosten	37.521	37.521	33.566
Bureaukosten	16.516	16.516	13.998
	54.037	**54.037**	**47.564**

Accountants- en bureaukosten
De accountants- en bureaukosten liggen in lijn met de begroting.

ICT
De kosten voor ICT hebben betrekking op het volgende:

	Begroting voor wijziging 2022	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022
Licenties zaaksysteem	188.230	188.230	230.291
Overige licenties	148.482	148.482	182.659
Overige ICT-kosten	86.598	86.598	106.711
	423.310	**423.310**	**519.660**

Licenties zaaksysteem
De licentiekosten voor het zaaksysteem zijn hoger dan begroot. Dit komt vooral vanwege extra kosten die gemaakt worden om de systemen aan te passen op de nieuwe vastgestelde werkprocessen.

Overige licenties
De post "Overige licenties" zijn hoger dan begroot. Er is een aantal nieuwe applicaties in gebruik genomen, die aanvullende licentiekosten met zich meebrengen. De specificatie van deze post is als volgt:

Omschrijving	Bedrag
Portal	35.109
Digitale checklisten	34.211
Corsa (DMS)	24.804
Inspectieview	14.583
Bris	12.287
Geomilieu	11.906
Afas	8.904
Meetsoftware Enmo	5.732
Topdesk	4.167
HR21	3.606
Dronesoftware	3.588
Ibabs	3.400
Picasse internet	2.966
Plangrid	2.843
Overig	2.795
ValidSign	2.640
Power BI	2.500
Embrace	2.461
BRS	1.148
Thinkcell	1.115
Safeti-NL	1.000
Sharepoint	894
Totaal	**182.659**

Overige ICT kosten

Onder de overige ICT-kosten zijn onder meer de kosten verantwoord voor het aanpassen van het zaaksysteem aan de Omgevingswet en voor de beheerkosten van I-go, de applicatie die de koppeling met (het verplichte) Inspectieview regelt.

Overige kosten

De overige kosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Begroting voor wijziging 2022	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022
Abonnementen	61.161	61.161	63.184
Telefoonkosten	3.097	3.097	0
Drukwerk	-	-	527
Representatie	25.806	25.806	35.120
Bank- en incassokosten	3.097	3.097	3.879
Belasting	-	-	0
Inkopen kantine	7.742	7.742	0
Kantoorartikelen	2.065	2.065	7.283
Verzekeringen	20.996	20.996	24.823
Overige goederen en diensten	-	-	221.559
Aankoop gereedschap	26.398	26.398	39.795
Communicatie	31.494	31.494	40.715
Ontwikkelkosten	50.850	50.850	29.717
	232.706	**232.706**	**466.603**

Toelichting
Onder abonnementen zijn onder meer de kosten opgenomen van het lidmaatschap van de koepelorganisatie voor omgevingsdiensten (Omgevingsdienst.nl). Bij de post telefoonkosten kan worden opgemerkt dat deze begrepen zijn in de prijs van de dienstverleningsovereenkomst met de provincie. Onder de overige goederen en diensten zijn kosten opgenomen die ook weer doorbelast zijn aan deelnemers en dus ook als baten opgenomen zijn. Per saldo hebben deze derhalve geen effect op het resultaat.

Implementatiekosten
Implementatiekosten betreffen kosten die worden gemaakt in het kader van het programma FUMO 2.0, met onderliggende deelprogramma's, de kosten die worden gemaakt voor de implementatie van het zaaksysteem LIS en de kosten die worden gemaakt inzake de Implementatie van de Omgevingswet.

Zoals in de toelichting op het programma Bedrijfsvoering (§4.2) al is aangegeven, zijn de budgetten van de projecten ICT/Lis en FUMO 2.0 vanaf 2021 samengevoegd. De besteding in 2022 was als volgt:

	Begroting voor wijziging 2022	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022
Implementatiekosten Algemeen/FUMO 2.0	624.500	624.500	560.516
Saldo Implementatiekosten	-	-	63.984
	624.500	**624.500**	**624.500**

In 2019 is de transitiebegroting opgenomen als onderdeel van de begroting 2019. In de transitiebegroting is dekking opgenomen voor de Implementatiekosten ICT en Implementatiekosten Algemeen/ FUMO 2.0. Bij de toelichting van de overlopende activa is toegelicht op welke manier de bijdrage en kosten van de onderdelen die vallen onder de transitiebegroting zijn verwerkt.
De Implementatiekosten Omgevingswet kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Begroting voor wijziging 2022	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022
Implementatie Omgevingswet	75.000	75.000	177.331
	75.000	**75.000**	**177.331**

In de begrotingswijziging 2019 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de Implementatie van de Omgevingswet. In 2022 is voor een bedrag van € 177.331 aan kosten gemaakt. Dit betreft kosten van een externe projectleider en toegerekende kosten van interne uren, die medewerkers van de FUMO aan dit project hebben besteed.

Onvoorzien

De post Onvoorzien kan als volgt worden gespecificeerd.

	Begroting voor wijziging 2022	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022
Onvoorzien	100.000	100.000	63.373
	100.000	**100.000**	**63.373**

Omschrijving	Bedrag
Bedrijfsarts	22.848
Werving & Selectie	14.139
Advocaatkosten	8.249
Overig	13.016
Schadeclaim	5.122
Totaal	**63.373**

6.5.2 Toelichting op de baten

Bijdragen deelnemers

De bijdragen voor basis- en de plustaken zijn - conform de bepalingen in artikel 29 van de GR FUMO - in 2022 bij de deelnemers in rekening gebracht op basis van de in de begroting vastgestelde bedragen. Facturering vindt in vier gelijke kwartaaltermijnen plaats. Enkele deelnemers hebben in twee halfjaarlijkse termijnen hun bijdrage voldaan.

Met ingang van 2022 is de nieuwe sturings- en financieringssystematiek van kracht geworden. Een belangrijk element hierin is dat de taken die de FUMO voor de deelnemers uitvoert op basis van nacalculatie van de werkelijk bestede uren worden afgerekend. Waar voorgaande jaren de begroting en de rekening hetzelfde waren, is dat vanaf 2022 niet meer het geval.

Naast de reguliere taken zijn opbrengsten gerealiseerd in verband met extra opdrachten die niet waren begroot. Deze werkzaamheden zijn afzonderlijk bij de opdrachtgever in rekening gebracht.

	Begroting voor wijziging 2022	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022
Basistaken			
- Basistaken	9.481.945	9.481.945	8.463.276
- BRIKS	286.086	286.086	266.947
	9.768.031	9.768.031	8.730.223
Plustaken			
- Plustaken algemeen	5.332.193	4.795.811	4.900.247
- Externe Veiligheid	-	-	-
- Overige baten uit incidentele opdrachten	657.367	657.367	1.181.256
- Doorberekende uren aan interne projecten			-
	5.989.560	5.453.178	6.081.503
Overige			
- Rente	-	-	21.235
- Overige inkomsten deelnemers	-	-	19.522
Overig uitgeleend personeel			76.173
Deelnemersbijdrage Transitiebegroting	624.500	624.500	624.500
Deelnemersbijdrage Collectieve taken	871.931	871.931	1.596.944
Deelnemersbijdrage Implementatie Omgevingswet	75.000	75.000	177.331
Specifieke uitkerinen	-	-	55.715
	1.571.431	1.571.431	2.571.421
Totaal baten	**17.329.022**	**16.792.640**	**17.383.147**

In totaliteit zijn de baten € 590.507 hoger dan begroot (na wijziging). Dit is een afwijking van 3,5%. Hieronder worden de afzonderlijke posten toegelicht.

Basistaken
De urenbesteding voor de reguliere basistaken was lager dan begroot. Met name op het gebied van inrichting gebonden toezicht zijn niet alle uren besteed. Wel is het aantal begrote controles uitgevoerd. De lagere urenbesteding wordt met name veroorzaakt door minder hercontroles, zoals in de toelichting op het programma Toezicht & Handhaving (§3.3) ook is aangegeven.

Voor inrichting gebonden reguleringstaken (meldingen en vergunningen) was de urenbesteding juist hoger dan begroot. Er zijn fors meer meldingen en vergunningen afgehandeld dan in 2021.
Per saldo hebben de deelnemers ruim € 1 mln. terugontvangen van de FUMO als gevolg van de lagere urenbesteding voor de basistaken.

Plustaken
De afrekening voor plustaken lag in lijn met de begroting. De afwijking was 2.2%. Onder plustaken vallen bijvoorbeeld het uitvoeren van geluidsmetingen en werkzaamheden in het kader van externe veiligheid.

De 'overige baten uit incidentele opdrachten' zijn hoger dan begroot. Onder deze post vallen opdrachten die deelnemers aan de FUMO verstrekken boven op de begrote taken. Hierbij kan gedacht worden aan extra opdrachten in het kader van de stikstofproblematiek, maar ook aan extra ureninzet bij politiek gevoelige dossiers.

Overige
Gezien de negatieve rente op de langlopende financiering, is er sprake van een rentebate.
Onder 'overig uitgeleend personeel' zijn detacheringsopbrengsten opgenomen. Dit betreft detacheringen die tot stand gekomen zijn in het kader van re-integratie- en outplacementtrajecten.

De deelnemersbijdrage aan de transitiebegroting (€ 624.500) is conform begroting. 2022 is het laatste jaar dat deze bijdrage bij de deelnemers in rekening worden gebracht.

De deelnemersbijdrage aan collectieve taken is fors hoger dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt door de inwerkuren, die conform het besluit van het AB FUMO van 27 oktober 2022 zijn opgenomen in de afrekening van de collectieve taken.

De deelnemersbijdrage aan de Implementatie van de Omgevingswet is gelijkgesteld aan de kosten. Het totale saldo is opgenomen op de balans en toegelicht bij de overlopende activa in paragraaf 6.3.1.

Vanuit het Rijk zijn in 2022 twee Specifieke Uitkeringen opengesteld voor Omgevingsdiensten. Dit betreft:
a. Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht (SPUK-THE)
b. Specifieke Uitkering (SPUK) Omgevingsdiensten Uitvoering IBP (SPUK-IBP)

Omdat deze uitkeringen pas in de laatste periode van 2022 beschikbaar zijn gekomen, is de besteding hiervan nog beperkt. Voor SPUK-THE is de besteding € 8.835, bestaande uit interne uren van medewerkers en voor SPUK-IBP is de besteding € 46.880, bestaande uit interne uren van medewerkers en gemaakte kosten inzake de arbeidsmarktcampagne.

In bijlage IV is de sisa-verantwoording opgenomen.

6.6 Vermogensmutaties

	Begroting voor wijziging 2022	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022
Resultaat voor vermogensmutaties	-	- 166.385	- 94.353
- Onttrekkingen aan reserves	-	166.385	166.385
- Toevoegingen aan reserves	-	-	-
	-	**166.385**	**166.385**
Resultaat na vermogensmutaties	-	-	**72.032**

Toelichting:
In 2022 is één onttrekking geweest aan de algemene reserve. Deze onttrekking maakt deel uit van de begrotingswijziging 2022, die op 7 juli 2022 door het AB FUMO is vastgesteld.

6.7 Overige gegevens

6.7.1 *Incidentele baten en lasten 2022*

Het BBV schrijft voor dat in de jaarstukken melding wordt gemaakt van de incidentele baten en lasten. Dit is vastgelegd in artikel 28, lid c van het BBV:

De incidentele baten en lasten van de FUMO kunnen over het verslagjaar 2022 als volgt worden weergegeven:

Omschrijving	Bedrag
Werving & Selectie	14.139
Advocaatkosten	8.249
Schadeclaim	5.122
Totaal	**27.510**

6.7.2 *Structurele mutaties 2022 in reserves*

De van toepassing zijnde regels in het BBV schrijven voor dat in de jaarstukken melding wordt gemaakt van structurele mutaties in reserves. Dit wordt geregeld in artikel 28, lid d van het BBV:

In het verslagjaar zijn geen structurele toevoegingen en/of onttrekkingen aan de reserves verantwoord.

Voorstel tot bestemming van het resultaat 2022

Het AB FUMO is bevoegd tot het bestemmen van het resultaat. Hierover zal separaat een voorstel aan het AB FUMO worden gedaan.

Algemene reserve (weerstandsvermogen)

Volgens artikel 29 lid 8 van de GR FUMO mag het weerstandsvermogen van de FUMO niet meer bedragen dan 10% van de jaaromzet. Voor zover het batig saldo van enig jaar leidt tot een weerstandsvermogen van meer dan 10% van de jaaromzet, wordt het meerdere uitgekeerd naar rato van de bijdrage voor basis- en plustaken in het verslagjaar.

Algemene reserve per 1-1-2022	1.301.128
Mutaties algemene reserve 2022	- 166.385
Saldo algemene reserve voor resultaatbestemming 2022	1.134.743
De jaaromzet 2022 bedraagt	17.383.147
Maximale toegestaan weerstandsvermogen volgens artikel 29 lid 8 GR (10%)	1.738.315

6.7.3 *Begrotingsrechtmatigheid*

Algemeen

De begrotingsrechtmatigheid heeft betrekking op het financiële handelen binnen het kader van de geautoriseerde begroting. Dit wordt formeel als volgt omschreven:

> "Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten (exploitatie), alsmede de balansposten (investeringen), die tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door het AB FUMO zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheer handelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij

het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag alsmede het begrotingsjaar van toepassing zijn".

Volgens het BBV dienen de afwijkingen in de jaarrekening herkenbaar te worden opgenomen en van een toelichting te worden voorzien. Als blijkt dat de gerealiseerde uitgaven hoger zijn dan geautoriseerd, dan is er sprake van begrotingsonrechtmatigheid.

In het Programma van Eisen Aanbesteding Accountantsdiensten FUMO is in artikel 4 vastgelegd dat de controle van de jaarrekening is gericht op het geven van een oordeel over het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten en balansmutaties (investeringen). Dit in overeenstemming met de begroting en de van toepassing zijnde wettelijke regelingen.

De voor de controle van toepassing zijnde regels zijn vastgelegd in:
- het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO);
- de Kadernota en adviezen van de Commissie BBV;
- de Richtlijnen voor de Accountantscontrole (NBA).

Het toetsingskader voor de rechtmatigheid is beperkt tot alleen financiële beheershandelingen voortvloeiende uit wettelijke voorschriften dan wel besluiten van het AB FUMO.

Begrotingsrechtmatigheid FUMO 2022
Op totaalniveau zijn de begrote lasten overschreden. Deze overschrijding wordt gecompenseerd met hogere baten. Op programmaniveau is alleen bij het programma Bedrijfsvoering sprake van een kleine overschrijding. Dit wordt veroorzaakt door een lagere dekking voor de overhead als gevolg van een lagere urenbesteding. Op basis van de nieuwe sturing- en financieringssystematiek worden alle uren op basis van nacalculatie afgerekend.

6.7.4 Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de FUMO van toepassing zijnde regelgeving (het algemeen WNT-maximum). In 2022 is het algemene maximum € 216.000 inclusief belaste kostenvergoedingen en pensioenbijdrage werkgever. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Voor topfunctionarissen met en zonder vaste dienstbetrekking gelden verschillende berekeningen die in onderstaande tabel zijn opgenomen.

Bezoldiging topfunctionarissen
Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

FUMO
Omgevingsdienst Fryslân

Gegevens 2022		
bedragen x € 1	P. Hofstra	
Functiegegevens[5]	Secretaris/ Directeur	
Aanvang[6] en einde functievervulling in 2022	01/01 t/m 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)[7]	1	
Dienstbetrekking?[8]	Ja	
Bezoldiging[9]		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 127.341	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 18.519	
Subtotaal	*€ 145.860*	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum[10]	€ 216.000	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag[11]	N.v.t.	
Bezoldiging	€ 145.860	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan[12]	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling[13]	N.v.t.	

Gegevens 2021[14]	
bedragen x € 1	P. Hofstra
Functiegegevens[5]	Secretaris/ Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)[7]	1
Dienstbetrekking?[8]	Ja
Bezoldiging[9]	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 121.049
Beloningen betaalbaar op termijn	18.165
Subtotaal	*€ 139.214*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum[10]	€ 209.000
Bezoldiging	€ 139.214

Vanuit deelnemer	Naam	Functie AB	Functie DB	(gewezen) topfunctionaris	Met dienstbetrekking (ja/nee)	Beloning	Belastbare vast en variabele inkosten-vergoeding	Voorziening en ten behoeve van betalingen betaalbaar op termijn	Totale bezoldiging	Duur van het dienstverband in het jaar (in dagen)	Omvang van het dienstverband in het jaar (fte)
Achtkarspelen	De heer J. Spoelstra	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Achtkarspelen	Mevrouw L. Van der Tuin-Kuipers	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Ameland	De heer P. IJnsen	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Dantumadiel	De heer G. Wiersma	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Dantumadiel	De heer K. Agricola	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
De Fryske Marren	Mevrouw I. Groeneveld	Lid	Lid	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Harlingen	De heer H. Boon	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Harlingen	De heer H. Sijtsma	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Heerenveen	De heer J. van Veen	Lid	Lid	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Leeuwarden	De heer H. de Haan	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Noardeast-Fryslân	De heer T. Berends	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Noardeast-Fryslân	De heer A.J. Soepboer	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Ooststellingwerf	Mevrouw F. Hijlkema	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Ooststellingwerf	De heer G. But	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Opsterland	De heer A. Postma	Lid	Lid/Voorzitter	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Provincie Fryslân	De heer D. Hoogland	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Provincie Fryslân	De heer K. Fokkinga	Lid	Lid	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Schiermonnikoog	De heer E. Gerbrands	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Schiermonnikoog	De heer I. Zonneveld	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Smallingerland	De heer M. le Roy	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Súdwest-Fryslân	De heer M. De Man	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Súdwest-Fryslân	Mevrouw P. van den Akker	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Terschelling	De heer S. Haringa	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Terschelling	Mevrouw J. Hoekstra-Sikkema	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Tytsjerksteradiel	De heer A. Bouwman	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Tytsjerksteradiel	Mevrouw B. van Zandbergen	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Vlieland	De heer D. Visser	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Vlieland	De heer M. Schrier	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Waadhoeke	Mevrouw N. Haarsma	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Waadhoeke	De heer K. Arendz	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Weststellingwerf	De heer J. Jongebloed	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Weststellingwerf	Mevrouw H. den Hartigh	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Wetterskip Fryslân	Mevrouw A. van der Hoek	Lid	Lid	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.

Uit bovenstaande overzichten blijkt dat de norm voor de WNT in 2022 niet wordt overschreden.

6.7.5 *Gebeurtenissen na balansdatum*

Er zijn geen gebeurtenissen van balansdatum die een materieel effect hebben op de financiële positie van de FUMO.

Bijlage I: Risicoanalyse

In januari 2023 is de risico-inventarisatie geactualiseerd. De geïdentificeerde risico's zijn in de tabel hieronder overgenomen en aangevuld met de aard van het risico, de kans van optreden en de financiële impact.

Risicoanalyse

De volgende risico's, als deze zich voordoen, kunnen leiden tot financiële gevolgen en worden onderkend door de FUMO:

	Omschrijving risico	Beheersmaatregelen	Bedrag	Kans (Hoog, Middel, Laag)	Impact
1.	De productiviteitsnorm bedraagt vanaf 2022 1.360 uur per fte. Het risico bestaat dat we deze norm niet gaan halen. Uitgaande van een realisatie van 1.340 uur en een formatie van 125 fte, schatten we het maximale risico in op € 212.500,-.	• Meer sturing op het behalen van de productiviteitsnorm. Hierbij kan gekeken worden naar de wijze van tijdsregistratie. • Met de deelnemers en het bestuur in gesprek gaan over de haalbaarheid van de productiviteitsnorm en deze eventueel bijstellen.	€ 212.500	L	€ 42.500
2.	Het ICT-landschap, waaronder het zaaksysteem LEEF, dient te worden aangepast aan de veranderende wet- en regelgeving. Daarnaast vereist de aansluiting op het digitale stelsel een organisatie die geheel digitaal kwalitatieve, hoogstaande informatie verzamelt en opmaakt. Dit betekent dat (interne) processen en systemen opnieuw ingericht moeten worden. Ook zullen er aanpassingen moeten komen om nieuwe data, noodzakelijk als gevolg van de Omgevingswet, te kunnen registreren. Omvang van het risico is moeilijk te bepalen. In 2023 zal een visie op het ICT-landschap worden opgesteld. Schatting risico is € 400.000.	Goede contractuele afspraken maken met de leverancier van het zaaksysteem en te monitoren en sturen op de voortgang.	€ 400.000	H	€ 320.000
3.	Naar verwachting treedt de Omgevingswet per 1 januari 2024 in werking. Dit gaat voor de FUMO gepaard met een uitbreiding van taken, die nu nog door de gemeentelijke deelnemers worden uitgevoerd. Voor deze uitbreiding zijn naar verwachting ca 25 fte nodig. De FUMO zal in 2023 al starten met de werving en selectie om hiervoor per 1 januari klaar te zijn. De loonkosten van deze medewerkers, die dus ook al deels in 2023 gemaakt zullen worden, zijn niet begroot. Ook de directe inzetbaarheid van deze medewerkers is onzeker. Gezien de krappe arbeidsmarkt maakt de FUMO steeds meer gebruik van zij-instromers en pas afgestudeerde medewerkers, die niet direct 'productief' zijn. Ook dit kan leiden tot extra kosten, die niet zijn begroot.	• Uitvoeren van strategische personeelsplanning • Personeelsbehoefte zo goed mogelijk afstemmen op werkaanbod	€ 800.000	M	€ 400.000
4.	De Omgevingswet vraagt om een nieuwe manier van (samen)werken. Aandachtspunt hierbij is de aansluiting tussen het huidige personeelsbestand en de transitie naar het werken onder de Omgevingswet, inhoudelijk en/of op houding en gedrag. Het risico bestaat dat er sprake zal zijn van suboptimaal werken	• Uitvoeren van strategische personeelsplanning • Heroriëntatie van de inzet van het personeel	€ 400.000	M	€ 200.000

	door deze verandering. Dit risico wordt ingeschat op € 400.000.				
5.	In de begroting wordt rekening gehouden met een flexibele schil van 20%. Wanneer er naar verhouding meer moet wordt ingehuurd, is het risico dat de kosten van in inhuur hoger worden dan begroot. Wanneer de verhouding 75/25 wordt in plaats van 80/20, levert dit verhoudingsgewijs 8 fte meer inhuur op. Inhuur kosten gemiddeld € 35.000 per jaar meer (per fte), waardoor het totale risico € 280.000 bedraagt.	Via het project Strategische Personeelsplanning wordt getracht om op een andere manier de werving en selectie te doen. Hierbij wordt ingezet op een steviger verbinding met opleidingsinstituten en het verleggen van de koers naar het meer zelf vormen en opleiden van personeel.	€ 280.000	M	€ 140.000
Totaal			**€ 2.342.500**		**€ 1.102.500**

* Bij een hoog risico wordt de financiële impact voor 80 procent meegenomen, bij een gemiddeld risico voor 50 procent en bij een laag risico voor 20 procent.

Op basis van de risico-inventarisatie bedraagt de financiële impact € 1.102.500. Het huidige weerstandsvermogen van de FUMO is daarmee van voldoende omvang dat optredende risico's door de FUMO kunnen worden opgevangen.

FUMO
Omgevingsdienst Fryslân

Bijlage II: Overzicht taakvelden

Rekening FUMO	2022	0,1 Bestuur	0,4 Overhead, ondersteuning organisatie	0,8 Overige baten en lasten	7,4 Milieu-beheer	8,3 Wonen en Bouwen
Personeelskosten	13.782.726	31.000	3.470.229		10.014.550	266.947
Inbesteding o.b.v. DVO's	791.692		791.692			
Detachering Wetterskip	36.560				36.560	
Materiele lasten	2.001.318		1.941.923		59.395	
Implementatiekosten	801.831		801.831			
Onvoorzien	63.373		63.373			
Totaal lasten	**17.477.500**	**31.000**	**7.069.048**	**-**	**10.110.505**	**266.947**
Baten:						
Basistaken	8.463.276				8.463.276	
Aanvullende taken	5.167.194				4.900.247	266.947
Extra taken projecten	2.929.611				2.929.611	
Bijdrage implementatiekosten	801.831		801.831			
Rentebaten	21.235		21.235			
Totaal baten	**17.383.147**	**-**	**823.066**	**-**	**16.293.134**	**266.947**
Saldo voor vermogensmutaties	**- 94.353**					
Vermogensmutaties	166.385					
Saldo na vermogensmutaties	**72.032**					

Bijlage III: Totaalbeeld kwaliteitscriteria

Nr.	Deskundigheidsgebied	Resultaat
1	Casemanagen	=
2	Vergunningverlening bouwen en RO	=
3	Vergunningverlening milieu	=
	• Klasse I en II inrichtingen	=
	• Klasse III inrichtingen	=
	• binnen sector Procesindustrie	=
	• binnen sector Agrarisch	=
	• binnen sector Afval	=
4	Toezicht en handhaving bouwen en RO	>
5	Toezicht en handhaving milieu	=
	• Klasse I en II inrichtingen	=
	• Klasse III inrichtingen	=
	• binnen sector Procesindustrie	>
	• binnen sector Agrarisch	>
	• binnen sector Afval	>
6	Toezicht en handhaving bodem	-
7	Toezicht en handhaving groene wetten	=
8	Behandelen juridische aspecten vergunningverlening	>
9	Behandelen juridische aspecten handhaving	>
10	Behandelen juridische aspecten afwijkingsbesluiten	+/-
11	Ketentoezicht	-
12	Buitengewone opsporing milieu (boa's domein II)	=
13	Bouwfysica	u
14	Brandveiligheid	u
15	Constructieve veiligheid	u
17	Sloop en asbest	=
18	Afvalwater	>
19	Bodem, bouwstoffen, water (activiteiten 1 t/m 3)	>
20	Externe veiligheid	=
21	Geluid	>
22	Groen en ecologie	+/-
23	Luchtkwaliteit	=
27	Energie en duurzaamheid	-
Legenda		
Voldoet aan kwaliteitseisen		=
Voldoet aan kwaliteitseisen. Uitbesteding aan marktpartijen is volgens KC 2.2 toegestaan.		u
Voldoet aan kwaliteitseisen behoudens kleine tekortkoming(en) in opleiding/kennis.		>
Werkvoorraad beperkt waardoor niet aan frequentie-eis kan worden voldaan.		+/-
Voldoet niet aan kwaliteitseisen.		-

Hieronder wordt een toelichting gegeven op de punten waarop nog niet volledig wordt voldaan aan de kwaliteitscriteria.

3 - Vergunningverlening milieu
Er wordt voldaan aan de activiteiten 1 t/m 4. De activiteiten 5 en 6 binnen dit deskundigheidsgebied zijn binnen de FUMO niet bij vergunningverleners belegd, maar worden uitgevoerd door specialisten op gebied van geluid, lucht en geur. Zij voldoen voor hun specialisme aan de kwaliteitseisen.

4 – Toezicht en handhaving bouwen en RO
Eén van de medewerkers heeft niet de aanvullende opleiding Basiscursus Wet milieubeheer gevolgd. Hier zal in worden voorzien met een cursus op het gebied van de Omgevingswet.

5 – Toezicht en handhaving milieu – sector Procesindustrie

Eén van de medewerkers heeft niet de basiscursussen op het gebied van externe veiligheid gevolgd. Deze deskundigheid is wel voldoende binnen de organisatie aanwezig (deskundigheidsgebied 20).

5 – Toezicht en handhaving milieu – sector Agrarische inrichtingen
Er zijn enkele hiaten in opleiding en aanvullende kennis. Het betreft enkele onderdelen op het gebied van diepgaande kennis. Dit vindt zijn oorzaak in personele wisselingen. Er wordt aan gewerkt om dit weer op niveau te brengen.

5 – Toezicht en handhaving milieu – sector Afval
Eén van de medewerkers heeft (nog) niet de verdiepingscursus met betrekking tot het Besluit stortplaatsen gevolgd.

6 – Toezicht en handhaving bodem
Binnen dit deskundigheidsgebied hebben meerdere personele mutaties voorgedaan en wordt door middel van opleidingen, cursussen en opbouw van ervaring gewerkt om (weer) aan de kwaliteitscriteria te voldoen.

8 – Behandelen juridische aspecten vergunningverlening
Er is sprake van een enkel hiaat in opleiding. Het betreft de basiscursus Erfgoedwet. Deze kennis is met name relevant voor de uitvoering van de BRIKS-taken en niet voor de inzet van deze medewerkers op gebied van vergunningverlening, milieutoezicht en milieuhandhaving. Aangezien Erfgoedrecht momenteel niet tot het werkpakket behoort, is er geen aanleiding om medewerkers hiervoor op te leiden.

9 – Behandelen juridische aspecten handhaving
Er is sprake van een enkel hiaat in opleiding. Het betreft de basiscursus Erfgoedwet. Deze kennis is met name relevant voor de uitvoering van de BRIKS-taken en niet voor de inzet van deze medewerkers op gebied van vergunningverlening, milieutoezicht en milieuhandhaving. Aangezien Erfgoedrecht momenteel niet tot het werkpakket behoort, is er geen aanleiding om medewerkers hiervoor op te leiden.

10 – Behandelen juridische aspecten afwijkingsbesluiten
Er is onvoldoende werkvoorraad vanuit de deelnemers voor dit deskundigheidsgebied.

11 - Ketentoezicht
Het ketentoezicht is bij de FUMO in ontwikkeling. Sinds enkele jaren houdt de FUMO onder de noemer "Ketentoezicht" toezicht op verschillende ketens. Denk hierbij bijvoorbeeld aan grondstromen, afvalstromen en asbest. De FUMO-medewerkers die deze werkzaamheden doen, voldoen aan de eisen die gesteld worden bij de deskundigheidsgebieden Toezicht en handhaving milieu (5), Toezicht en handhaving bodem (6) of Buitengewone opsporing milieu, welzijn en infrastructuur (11).

Het deskundigheidsgebied Ketentoezicht ziet echter op twaalf andersoortige activiteiten en koppelt daaraan eisen op gebied van opleiding en kennis die binnen de FUMO niet aanwezig is. Er zijn omgevingsdiensten die gezamenlijk medewerkers aantrekken die zich vanuit een klein team bezighouden met specialistische activiteiten op gebied van ketentoezicht. Vanuit de FUMO vindt samenwerking plaats met Omgevingsdienst Groningen en RUD Drenthe.

18 – Afvalwater – indirecte lozingen
Er zijn enkele hiaten in opleiding en aanvullende kennis voor een enkele collega. Deze zijn meegenomen in het opleidingsplan voor 2023. Hiermee rekening houdend zal worden voldaan aan de kwaliteitscriteria (op basis van twee toezichthouders).

19 – Bodem, bouwstoffen, water
Voor de activiteit 1 voldoet één persoon volledig aan de gestelde eisen en wordt gebruik gemaakt van een adviesbureau. Voor de activiteiten 2 en 3 voldoet één persoon volledig en een tweede persoon voldoet nagenoeg, maar mist nog een enkele opleiding onder aanvullende kennis. Die is opgenomen in het opleidingsplan. Activiteit 4 wordt niet uitgevoerd door de FUMO.

21 – Geluid
Enkele medewerkers hebben één of enkele basiscursussen en/of aanvullende opleidingen nog niet gevolgd waardoor er niet volledig wordt voldaan aan de gestelde kwaliteitscriteria. Voor zover deze raken aan het huidige takenpakket van de FUMO (milieu, niet bouw) wordt hierin voorzien in het opleidingsplan.

22 – Groen en ecologie
Voor het deskundigheidsgebied Groen en ecologie (als onderdeel van de beoordeling Wabo vergunningaanvragen) wordt de provincie Fryslân bij de taakuitvoering om advies gevraagd. De vergunningverlener milieu treedt hierin vervolgens als casemanager op.

27 – Energie en duurzaamheid
Er zijn inmiddels (maart 2023) vier toezichthouders actief die primair werkzaamheden uitvoeren onder dit deskundigheidsgebied. Zij richten zich op energiebesparing- en duurzaamheidsaspecten, met name vanuit de specifieke uitkering extra ondersteuning toezicht en handhaving energiebesparingsplicht.

De medewerkers voldoen op onderdelen al wel, maar nog niet volledig aan de gestelde eisen ten aanzien van ervaring en opleiding (opgenomen in opleidingsplan). Met de huidige invulling (toezichthouders en een senior toezichthouder) wordt voldaan aan de formatieve criteria.

Bijlage IV Sisa-bijlage

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023										
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator		
IenW	E93	**Regeling specifieke uitkering interbestuurlijk programma VTH**	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E93/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/03*					
			€ 46.880	€ 46.880	Nee					
			Naam activiteit *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/04*	Besteding (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/06*					
			1 Deelname werk- en projectgroepen							
			2 Aanleveren van data voor het IPB	€ 2.968	€ 2.968					
			3 Scholing en opleiding							
			4 Inzicht in de bestaande vormen van bekostiging van de omgevingsdienst							
			5 Implementatie van de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingswet							
			6 Uniforme indeling naar risico van zorgbedrijven (risico ranking)							
			7 Openbaar maken van definitieve handhavingsbeschikkingen Wabo-inspecties							
			8 Landelijke arbeidsmarktcampagne	€ 15.476	€ 15.476					
			9 Onderzoek onder het IBP naar belangrijke transitieopgaven							
			10 Eén risicoanalyse en uitvoerings- en handhavingsplan per omgevingsdienst							
			11 Opstellen en uitvoeren van implementatieprogramma							
			12 Participeren in onderzoek naar mandaten							
			13 Visitaties bij omgevingsdiensten en meewerken aan evaluatie van de pilots							
			14 Plan van aanpak voor het inrichten van een systeem van onderzoeken door ILT naar het functioneren van het VTH stelsel							
			15 Materiele kosten (max 10% van bedrag genoemd in bijlage 2 SPUK)	€ 28.436	€ 28.436					
EZK	F21	**Eenmalige specifieke uitkeringen ten behoeve van extra ondersteuning voor toezicht op en handhaving van de energiebesparingsplicht**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: F21/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F21/02*	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, tweede lid van de Regeling (ja/nee) *Aard controle R* *Indicator: F21/03*	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, zesde lid, van de Regeling (ja/nee) *Aard controle D2* *Indicator: F21/04*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle R* *Indicator: F21/05*			
			€ 8.835	€ 8.835	Nee	Ja	Nee			

Eshuis REGISTERACCOUNTANTS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van de gemeenschappelijke regeling Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing te Grou gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van de gemeenschappelijke regeling Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing op 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
- Zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder eigen verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 15 december 2022.

De jaarrekening bestaat uit:

1. Het overzicht van baten en lasten over 2022.
2. De balans per 31 december 2022.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.
4. De SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.
5. De bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Regeling Controleprotocol WNT 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 174.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 8.700 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, of WNT-redenen relevant zijn.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- Het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening
Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder eigen verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 15 december 2022.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeenschappelijke regeling in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de Regeling Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude;
  - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,
    het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of gemeenschappelijke regeling haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.
  Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeenschappelijke regeling de financiële risico's niet kan opvangen;
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Eshuis REGISTERACCOUNTANTS

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 6 juli 2023

Eshuis Registeraccountants B.V.
Was getekend: drs. S. Hofsteenge RA